

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Lipskim
na lata 2025-2027

Spis treści

I WSTĘP	3
II ASPEKTY PRAWNE	5
II 1. PODSTAWA PRAWNA	5
II 2. WŁAŚCIWE AKTY PRAWNE	5
II 3. ZAKRES ZADAŃ POWIATU W OBSZARZE PIECZY ZASTĘPCZEJ	6
II 4. NAJNOWSZE ZMIANY PRAWNE W SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	8
III DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU LIPSKIEGO – BADANIE DANYCH ZASTANYCH	10
III 1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	10
III 2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	14
III 3. WYCHOWANKOWIE USAMODZIELNIAJĄCY SIĘ	15
III 4. ASYSTENT RODZINY	17
III 5. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO	18
III 6. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH I RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA W LATACH 2021-2024	18
IV DIAGNOZA POTRZEB RODZICÓW ZASTĘPCZYCH – BADANIA ANKIETOWE NA TERENIE POWIATU LIPSKIEGO	19
IV 1. PRACOWNICY POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINI	19
IV 2. RODZINY ZASTĘPCZE	27
IV 3. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	40
V ANALIZA SWOT	44
V 1. METODA SWOT	44
V 2. ANALIZA SWOT W ZAKRESIE STANU I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU LIPSKIEGO	45
VI PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W LIPSKO NA LATA 2025-2027	47
VII PLAN OGRANICZANIA LICZBY DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2025-2027	52
VIII ADRESACI, REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	53
IX MONITOROWANIE I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU	54
X LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH	54
XI ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	55
XII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	55
SPIS TABEL	56

I WSTĘP

Niniejszy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Lipskiego na lata 2025-2027 przygotowano na podstawie diagnozy sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu, a także wniosków z badania ankietowego aktualnych potrzeb rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka, zwanych dalej „rodzinną pieczą zastępczą”.

Sprawny lokalny system polityki prorodzinnej powinien zapewniać wszystkim rodzinom naturalnym odpowiednie warunki do wychowywania dzieci. Na życie współczesnej rodziny składają się jednak liczne zagrożenia natury psychospołecznej czy gospodarczej. Wystarczy przypomnieć chociażby, że codzienne życie przez ponad trzy lata w atmosferze stresu oraz niepewności potęgowanej przez zagrożenie epidemią Covid-19 oraz wojną rosyjsko-ukraińską z pewnością nie pozostało bez wpływu na funkcjonowanie rodzin.

Rodzina to nie tylko podstawowa jednostka społeczna, ale przede wszystkim przestrzeń, w której kształtują się fundamenty człowieczeństwa. To miejsce, gdzie zaczyna się historia każdego człowieka i gdzie człowiek uczy się pierwszych lekcji miłości, zaufania oraz współpracy. Opierając się na więzach biologicznych, prawnych czy emocjonalnych, rodzina tworzy środowisko, które daje poczucie przynależności i akceptacji. Pełni funkcję biologiczną, zapewniając ciągłość pokoleń, a także funkcję wychowawczą, pomagając w budowaniu moralności, empatii oraz odpowiedzialności za innych. Ekonomiczne wsparcie rodziny pozwala jej członkom na realizację celów i zabezpieczenie podstawowych potrzeb. Jednak to funkcja emocjonalna nadaje rodzinie wyjątkowego znaczenia – to w niej człowiek odnajduje schronienie przed trudnościami, miejsce, gdzie człowiek jest rozumiany i kochany bezwarunkowo.

Rodzinie, która wykazuje trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych należy udzielić pomocy w formie: poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej, pracy socjalnej. Zdarzają się jednak sytuacje, w których należy podjąć radykalne kroki i oddzielić dzieci od rodziców ze względu na ich dobro, a często i bezpieczeństwo. Dlatego też konieczne jest rozwijanie systemu pieczy zastępczej, aby móc zapewnić czasową opiekę i wychowanie dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki nad nimi przez ich rodziców.

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na trzy kolejne lata, ma na celu kontynuację i rozwój realizacji założeń przyjętych w dotąd obowiązującym dokumencie, nałożonym przez ustawodawcę. Za główny kierunek przyjmuje się promowanie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, utrzymanie istniejących form

wsparcia dla pieczy zastępczej oraz dostosowanie usług świadczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych do faktycznych potrzeb dzieci. Niniejszy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2025-2027 zawiera cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane głównie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Lipsku.

II ASPEKTY PRAWNE

II 1. Podstawa prawna

Przygotowując niniejszy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Lipskim na lata 2025-2027 – zwany dalej „Programem” – zrealizowano obowiązek wynikający z art. 180 pkt 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), który stanowi, że do zadań własnych powiatu należy: *„opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej”*.

Za każdym razem, gdy w Programie jest mowa o „Ustawie” bez dookreślenia oznacza to ww. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II 2. Właściwe akty prawne

Niniejszy Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- Konwencję o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.,
- Ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

II 3. Zakres zadań Powiatu w obszarze pieczy zastępczej

1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny zastępczej i systemie pieczy zastępczej. Ustawa zawiera nowe regulacje w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej. Nałożone zostały obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz podział kompetencji. Do kompetencji samorządu województwa należy organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz prowadzenie ośrodka preadopcyjnego i regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. Gmina odpowiedzialna jest w szczególności za pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie usług asystenta rodziny, współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 Ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo- -wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,

- b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) (uchylony);
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) (uchylony);
- 11a) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
 - a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;

15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 Ustawy.

Natomiast w myśl art. 181 Ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1;

2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

2a) finansowanie:

a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,

b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne – dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.

Wszystkie wymienione działania mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną ukierunkowanego na powrót dziecka do rodziny biologicznej lub - gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

II 4. Najnowsze zmiany prawne w systemie pieczy zastępczej

Dla realizacji celów niniejszego Programu mają znaczenie również najnowsze nowelizacje systemu wspierania rodziny, opieki nad dziećmi oraz przepisów o prowadzeniu pieczy zastępczej, które wprowadzono przez prawodawcę krajowego w latach obowiązywania poprzedniego Programu.

W szczególności należy wymienić zmiany ustanowione na podstawie Ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 poz. 2140), obowiązujące od 1 lutego 2023 r.

Poniższe zmiany wskazują na kierunek zwiększania wsparcia dla rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej oraz na wzmacnianie opieki rodzinnej w miejsce instytucjonalnej:

1. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka:

Wynagrodzenie minimalne dla rodzin zastępczych zawodowych zwiększono do kwoty nie niższej niż 4 100 zł miesięcznie, a dla rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego do kwoty nie niższej niż 5 084 zł miesięcznie. Przewidziano także waloryzację tych wynagrodzeń w oparciu o wskaźnik inflacji.

2. Ograniczenia w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych:

Wprowadzono ograniczenia w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo- wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno- terapeutycznego, z wyjątkiem sytuacji wyjątkowych za zgodą wojewody i po uzyskaniu opinii Rzecznika Praw Dziecka o zasadności utworzenia w/w formy placówki. Zmiany te mają na celu przyspieszenie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i przechodzenie do opieki rodzinnej.

3. Powrót wychowanków do pieczy zastępczej:

Nowelizacja umożliwi osobom, które osiągnęły pełnoletność i opuściły pieczę zastępczą, jednokrotny powrót do dotychczasowej rodziny zastępczej lub placówki w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

4. Centralny rejestr pieczy zastępczej:

Wprowadzono centralny rejestr dzieci i wychowanków pieczy zastępczej, co ma ułatwiać organizację opieki i szybsze znajdowanie miejsc dla dzieci. Rejestr ma wspierać sądy rodzinne oraz organizatorów pieczy zastępczej.

5. Urlopy przysługujące osobom przyjmującym dzieci na wychowanie:

Wydłużono uprawnienia związane z urlopem ojcowskim, rodzicielskim i na warunkach macierzyńskiego do ukończenia przez dziecko 14 lat (wcześniej limity wynosiły 7 lub 10 lat w wyjątkowych sytuacjach).

6. Zmiany w zasadach współpracy między powiatami:

Powiaty mogą odmówić umieszczenia dziecka spoza ich obszaru w rodzinnej pieczy zastępczej, jeśli liczba takich dzieci przekracza 25% wszystkich umieszczonych dzieci.

III DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU LIPSKIEGO – BADANIE DANYCH ZASTANYCH

III 1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego czasowa forma pieczy zastępczej nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

- odpowiednie warunki bytowe,
- możliwości rozwoju fizycznego i społecznego,
- możliwości zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka,
- możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań
- odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. Wśród rodzin zastępczych wyróżniamy:

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe,
- c) zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.

W latach 2021–2023 liczba rodzin zastępczych w badanym obszarze wzrosła z 18 w 2021 roku do 23 w 2023 roku, a liczba dzieci objętych opieką z 26 do 33. Największy wzrost dotyczył rodzin zastępczych spokrewnionych, które zwiększyły się z 9 w 2021 roku do 13 w 2023 roku, obejmując również jedną osobę pełnoletnią w ostatnim roku. Rodziny zastępcze niezawodowe utrzymywały stabilny poziom, z lekkim wzrostem liczby dzieci z 8 w 2022 roku do 9 w 2023 roku. Liczba rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka nie uległa zmianie, z wyjątkiem osiągnięcia pełnoletności przez jedno dziecko w rodzinie zawodowej w 2023 roku. Nie odnotowano rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego w żadnym z analizowanych lat.

Dane wskazują na systematyczny rozwój pieczy zastępczej, szczególnie w zakresie rodzin spokrewnionych, które stanowią najliczniejszą kategorię. Obecność osób pełnoletnich w pieczy zastępczej w 2023 roku wskazuje na gotowość rodzin do wspierania młodzieży

w procesie usamodzielnienia. Wyniki te pokazują również stabilność i efektywność rodzinnych domów dziecka w zapewnianiu opieki dzieciom.

Tabela 1 Rodziny zastępcze

Typ rodziny	Rok								
	2021			2022			2023		
	Rodziny	Dzieci*	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.
Rodziny zastępcze spokrewnione	9	8	0	10	10	0	13	13	1
Rodziny zastępcze niezawodowe	6	8	0	7	8	0	7	9	0
Rodziny zastępcze zawodowe	2	4	0	2	4	0	2	5	1
Rodziny zastępcze zaw. o charakterze pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rodzinny dom dziecka	1	6	0	1	6	0	1	6	0
RAZEM	18	26	0	20	28	0	23	33	2

Źródło: PCPR *średnia liczba dzieci w roku

W latach 2021–2023 liczba rodzin starających się o ustanowienie rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka wykazywała zmienność, osiągając najwyższy poziom w 2023 roku (5 rodzin) i najniższy w 2022 roku (1 rodzina). Wszystkie rodziny starające się o pełnienie tej funkcji spełniły ustawowe kryteria w każdym roku. Nie odnotowano żadnych rezygnacji w trakcie procesu opiniowania, co wskazuje na wysoką motywację i gotowość rodzin do podjęcia tej odpowiedzialności. Dane te świadczą o stabilnym procesie kwalifikacyjnym, który skutecznie wyłania rodziny spełniające wymogi ustawowe.

Tabela 2 Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej / rodzinnego domu dziecka w latach 2021 – 2023

Rok	2021	2022	2023
Liczba rodzin starających się o ustanowienie rodziną zastępczą/rodzinnym domem dziecka	3	1	5
Liczba rodzin spełniających ustawowe kryteria do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/rodzinnego domu dziecka	3	1	5
Liczba rezygnacji w trakcie procesu opiniowania na rodziny zastępcze/rodzinnego domu dziecka	0	0	0

Źródło: PCPR

W latach 2021–2023 liczba kandydatów biorących udział w szkoleniach na rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka była najwyższa w 2022 roku (5 osób) i najniższa w 2023 roku (2 osoby). Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla funkcjonującej rodzinnej pieczy zastępczej utrzymywała się na stabilnym poziomie, wynosząc około 17–20 uczestników rocznie. Spotkania grup wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej były organizowane od 2022 roku, przy czym ich liczba wzrosła z 1 spotkania w 2022 roku do 2 w 2023 roku. Dane te wskazują na systematyczne wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej zarówno poprzez szkolenia, jak i rozwój grup wsparcia. Kontynuowanie i zwiększanie liczby takich działań może dodatkowo poprawić funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i ich gotowość do pełnienia tej odpowiedzialnej roli.

Tabela 3 Szkolenia dla rodzin zastępczych / rodzinnych domów dziecka w latach 2021 – 2023

Rok	2021	2022	2023
Liczba kandydatów biorących udział w szkoleniach na rodzinę zastępczą/rodzinnego domu dziecka	4	5	2
Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla funkcjonujących rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka	20	17	18
Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych/rodzinnego domu dziecka	0	1	2

Źródło: PCPR

W latach 2021–2023 liczba dzieci zwolnionych z rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła od 3 do 4 rocznie. Najczęstszymi powodami były powroty dzieci do rodzin pochodzenia oraz adopcje, z których każde wystąpiło w 2021 i 2023 roku po jednym przypadku. Przeniesienia dzieci do innych rodzin pieczy zastępczej miały miejsce w każdym roku, przy czym najwięcej takich przypadków odnotowano w 2022 roku (2). W 2022 roku jedno dziecko zostało umieszczone w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy (ZOL) lub Domu Pomocy Społecznej (DPS), co było odosobnionym przypadkiem w badanym okresie. Usamodzielnienie dziecka odnotowano po raz pierwszy w 2023 roku, co wskazuje na pomyślną realizację procesu opieki w pieczy zastępczej. Dane te pokazują, że dzieci opuszczają pieczę zastępczą głównie z powodu pozytywnych zmian w ich sytuacji życiowej, takich jak adopcja czy powrót do rodziny biologicznej.

Tabela 4 Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023

Rok	2021	2022	2023
Liczba dzieci zwolnionych z rodzinnej pieczy zastępczej ogółem,	3	4	4
w tym z powodu:			
powrotu do rodziny pochodzenia	1	0	1
adopcji	1	1	1
przeniesienia do pieczy instytucjonalnej	0	0	0
przeniesienia do innej rodziny zastępczej	1	2	1
inne ogółem, w tym:	0	1	0
powierzenie w pieczę	0	0	0
zmiana miejsca zamieszkania	0	0	0
śmierć rodziny zastępczej	0	0	0
usamodzielnienie	0	0	1
przekazanie dziecka pod opiekę matki, która uzyskała pełnoletność	0	0	0
umieszczenie w ZOL / DPS	0	1	0
śmierć dziecka	0	0	0

Źródło: PCPR

W latach 2022–2023 liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej wykazała wzrost z 5 w 2022 roku do 11 w 2023 roku. W tym okresie dzieci pochodzące z terenu Powiatu i umieszczone w rodzinach zastępczych na jego terenie wzrosły z 1 w 2022 roku do 5 w 2023 roku, co wskazuje na zwiększone wykorzystanie lokalnych zasobów pieczy. Liczba dzieci z innych powiatów umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie także wzrosła z 3 w 2022 roku do 5 w 2023 roku. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej narastająco zwiększyła się z 42 w 2022 roku do 49 w 2023 roku, co świadczy o ogólnym wzroście liczby dzieci korzystających z pieczy zastępczej. W 2022 roku rodzinną pieczę zastępczą opuściło 5 dzieci, natomiast w 2023 roku liczba ta spadła do 4. Wśród dzieci pochodzących z Powiatu i umieszczonych poza jego terenem, liczba przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej utrzymała się na stabilnym poziomie 14 w obu latach. W 2023 roku liczba dzieci z innych powiatów przebywających na terenie Powiatu wzrosła z 9 do 10.

Na koniec 2023 roku liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wzrosła z 38 w 2022 roku do 45 w 2023 roku. Dane te pokazują stopniowy wzrost liczby dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, szczególnie na terenie Powiatu, co może wynikać z lepszego dopasowania lokalnych zasobów do potrzeb dzieci.

Tabela 5 Przyływ i odpływ dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022 i 2023

Dzieci	Umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu roku		Przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 01.01. do 31.12. - narastająco		Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą w ciągu roku		Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej wg stanu na 31.12.	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Pochodzące z terenu Powiatu i umieszczone w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie Powiatu	1	5	16	21	1	0	16	21
Pochodzące z innych powiatów – umieszczone w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka w Powiecie	3	5	12	14	3	4	9	10
Pochodzące z terenu Powiatu - umieszczone w rodzinach zastępczych/rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów	1	1	14	14	1	0	13	14
RAZEM:	5	11	42	49	5	4	38	45

Źródło: PCPR

III 2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej swoje działania ukierunkowuje na to, aby dzieci potrzebujące stabilnego środowiska opiekuńczego miały zapewnione miejsce w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Zdarzają się jednak sytuacje, że z powodu braku możliwości umieszczenia ich w pieczy rodzinnej, zostają skierowane do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W latach 2022–2023 liczba wychowanków umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie zmniejszyła się z 14 w 2022 roku do 6 w 2023 roku. Wychowankowie pochodzący z terenu Powiatu Lipskiego i przebywający w lokalnych

placówkach stanowili niewielką grupę – 3 osoby w 2022 roku, która zmniejszyła się do 2 osób w 2023 roku. Liczba wychowanków z innych powiatów przebywających w placówkach w Powiecie spadła z 53 w 2022 roku do 48 w 2023 roku, co może wskazywać na ograniczenie przyjęć zewnętrznych. W 2022 roku placówki opuściło 12 wychowanków, natomiast w 2023 roku liczba ta zmniejszyła się do 8 osób. Liczba dzieci z Powiatu Lipskiego umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów pozostała stabilna, wynosząc 2 osoby w obu latach. Na koniec 2023 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywały 44 osoby, w porównaniu do 46 w roku poprzednim. Dane te wskazują na ogólny trend spadkowy w liczbie wychowanków placówek, co może być efektem działań na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej i wspierania rodzin biologicznych.

Tabela 6 Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie w 2022-2023

	Umieszczone w placówkach w ciągu		Przebywające w placówkach w okresie od 01.01 r. do 31.12		Liczba dzieci, które opuściły placówki w ciągu roku		Liczba dzieci w placówkach wg stanu na 31.12.	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Lipskiego	0	0	3	2	1	0	2	2
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu innych powiatów	14	6	53	48	11	8	42	40
Wychowankowie pochodzące z terenu Powiatu Lipskiego, przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	0	0	2	2	0	0	2	2
Łącznie	14	6	58	52	12	8	46	44

Źródło: PCPR

III 3. Wychowankowie usamodzielniający się

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, które nie zostały przysposobione, ani nie powróciły do rodziny biologicznej pozostają w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności i usamodzielnienia się. Przed osiągnięciem 18 r. życia z każdym wychowankiem sporządzany jest indywidualny program usamodzielnienia, który określa m.in.: zadania w zakresie edukacji, sytuację mieszkaniową, charakter pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia ze strony instytucji.

Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinnej pieczy zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest

objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez następujące formy pomocy:

- pieniężną na usamodzielnienie,
- pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pieniężną na zagospodarowanie,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- prawną i psychologiczną.

Ww. formy pomocy przyznawane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

W latach 2021–2023 proces usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej nabierał tempa, choć liczby były stosunkowo niewielkie. W 2021 roku nie odnotowano wychowanków rozpoczynających proces usamodzielnienia, ale w 2022 i 2023 roku takie działania podjęła jedna osoba rocznie. Liczba sporządzonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia (IPU) wzrosła z 1 w 2022 roku do 2 w 2023 roku, co świadczy o zwiększeniu wsparcia planowego. W 2021 roku wykonano najwięcej aktualizacji IPU (8), jednak liczba ta zmniejszyła się w kolejnych latach, osiągając 2 w 2023 roku. Oceny końcowe realizacji programów były systematycznie wykonywane, a ich liczba spadła z 5 w 2021 roku do 3 w 2023 roku.

Liczba decyzji administracyjnych dotyczących świadczeń pieniężnych dla usamodzielniających się wychowanków obniżyła się z 27 w 2021 roku do 14 w kolejnych latach. Wyплаcone świadczenia dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły najwięcej w 2021 roku (66.589 zł), a najmniej w 2022 roku (29.605 zł), by ponownie wzrosnąć do 39.314 zł w 2023 roku. Z kolei świadczenia dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych stopniowo rosły, osiągając najwyższą wartość w 2023 roku (21.651 zł). Dane te wskazują na systematyczne działania wspierające proces usamodzielnienia, jednak liczby sugerują konieczność dalszego rozwijania wsparcia zarówno finansowego, jak i programowego dla młodych ludzi wchodzących w dorosłość.

Tabela 7 Dane na temat wychowanków usamodzielniających się w latach 2021-2023

		2021	2022	2023
Liczba wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia		0	1	1
Liczba sporządzonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia		0	1	2
Liczba sporządzonych aktualizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia		8	4	2
Oceny końcowe realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia		5	4	3
Liczba decyzji administracyjnych dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dotyczących świadczeń pieniężnych.		27	14	14
Wyplacono ogółem świadczenia (zł.)	dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej	66.589 zł	29.605 zł	39314 zł
	dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	15.616 zł	10.562 zł	21.651 zł

Źródło: PCPR

III 4. Asystent Rodziny

W latach 2021–2023 asystenci rodziny działali w sześciu gminach, obejmując opieką łącznie 945 rodzin w 2021 roku, 857 w 2022 roku i 717 w 2023 roku. Najwięcej rodzin objętych opieką znajdowało się w gminie Lipsko, gdzie liczba ta spadła z 287 w 2021 roku do 180 w 2023 roku. Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi najczęściej objęte były wsparciem w Lipsku i Solcu nad Wisłą – po 15–18 rodzin rocznie. W gminie Sienno liczba rodzin objętych opieką asystenta wzrosła z 0 w 2021 roku do 15 w 2023 roku, co świadczy o rozwoju tego wsparcia. W Rzecznowie opieka asystenta została zakończona w 2023 roku, mimo wcześniejszego wsparcia jednej rodziny rocznie. Zatrudnienie asystentów rodziny w badanym okresie pozostało stabilne i wynosiło od 6 do 7 osób rocznie w całym obszarze. Większość gmin zatrudniała po jednym asystencie, z wyjątkiem Solca nad Wisłą, który dysponował dwoma asystentami. Spadek liczby rodzin objętych opieką GOPS/MOPS w każdej z gmin może wskazywać na poprawę sytuacji społecznej lub ograniczenia w liczbie dostępnych pracowników. Dane te podkreślają zróżnicowanie działań między gminami oraz znaczenie systematycznego rozwoju wsparcia asystentów rodziny, szczególnie w regionach z większą liczbą rodzin wymagających pomoc.

Tabela 8 Asystenci rodziny

Gmina	Liczba rodzin objętych opieką GOPS/MOPS			Liczba rodzin, w których występują trudności op.-wych. objęte opieką asystenta rodziny			Liczba zatrudnionych asystentów rodziny		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Solec nad Wisłą	149	132	128	18	17	17	2	2	2
Ciepielów	191	154	134	6	6	5	1	1	1
Sienno	161	194	154	0	13	15	0	1	1
Rzeczniów	52	44	23	1	1	0	1	1	0
Chotcza	105	88	98	7	6	4	1	1	1
Lipisko	287	245	180	18	15	15	1	1	1
Razem	945	857	717	50	58	56	6	7	6

Źródło: PCPR

III 5. Placówki Wsparcia Dziennego

W latach 2021–2023 powiat lipski nie posiadał żadnych placówek wsparcia dziennego, co wskazuje na brak takich instytucji w powiecie w analizowanym okresie. W związku z tym średnia liczba dzieci w placówkach była równa 0 we wszystkich latach. Brak placówek wsparcia dziennego w powiecie może sugerować potrzebę rozważenia stworzenia takich jednostek w przyszłości, aby zapewnić wsparcie dzieciom i młodzieży.

III 6. Limit zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2021–2024

W latach 2021–2024 planowany limit rodzin zastępczych zawodowych wynosił 2, a limit rodzinnych domów dziecka – 1 i te wartości utrzymywały się na stałym poziomie przez cały ten okres. Liczba ta wskazuje na stabilne zapotrzebowanie na profesjonalne formy pieczy zastępczej w powiecie. Przewidywana liczba rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka nie zmieniała się, co może świadczyć o wystarczającej liczbie takich miejsc w stosunku do potrzeb. Utrzymanie tego limitu może oznaczać, że system pieczy zastępczej w regionie jest dobrze dopasowany do obecnej liczby dzieci wymagających opieki. Z kolei brak wzrostu tych limitów może sugerować, że nie odnotowano znacznego wzrostu zapotrzebowania na tego typu pieczę w analizowanym okresie.

Tabela 9 Limit zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2021-2024

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych	Planowany limit rodzinnych domów dziecka
2021	2	1
2022	2	1
2023	2	1
2024	2	1

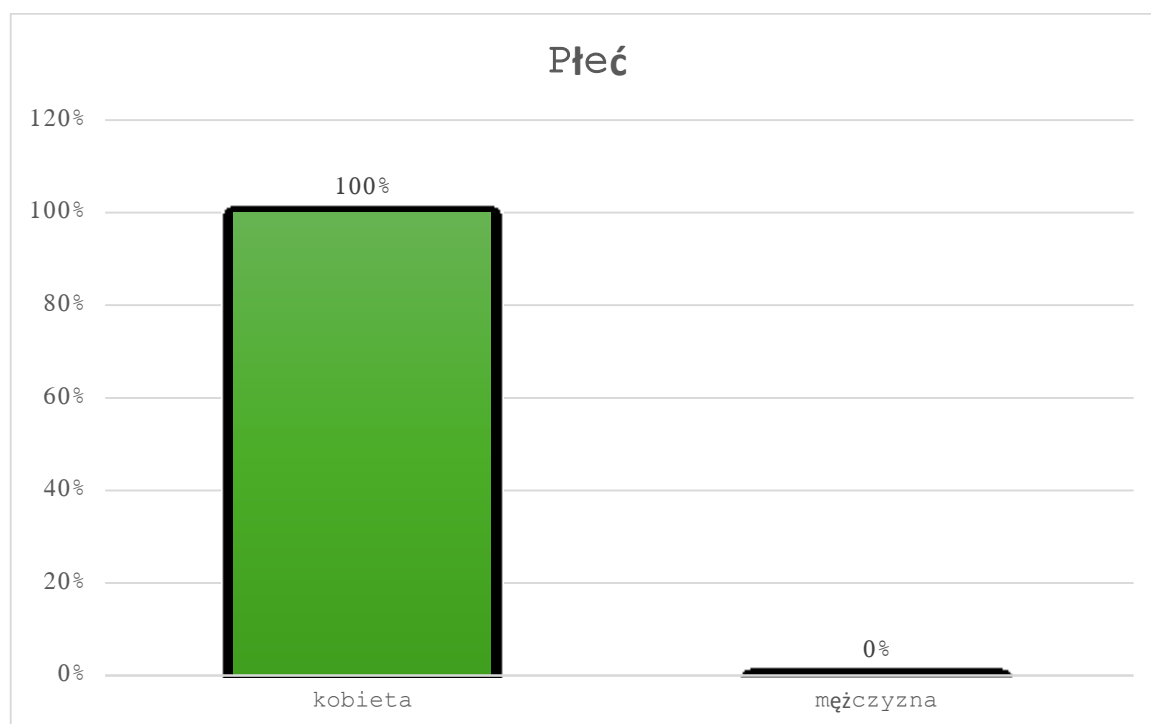
IV DIAGNOZA POTRZEB RODZICÓW ZASTĘPCZYCH – BADANIA ANKIETOWE NA TERENIE POWIATU LIPSKIEGO

IV 1. Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

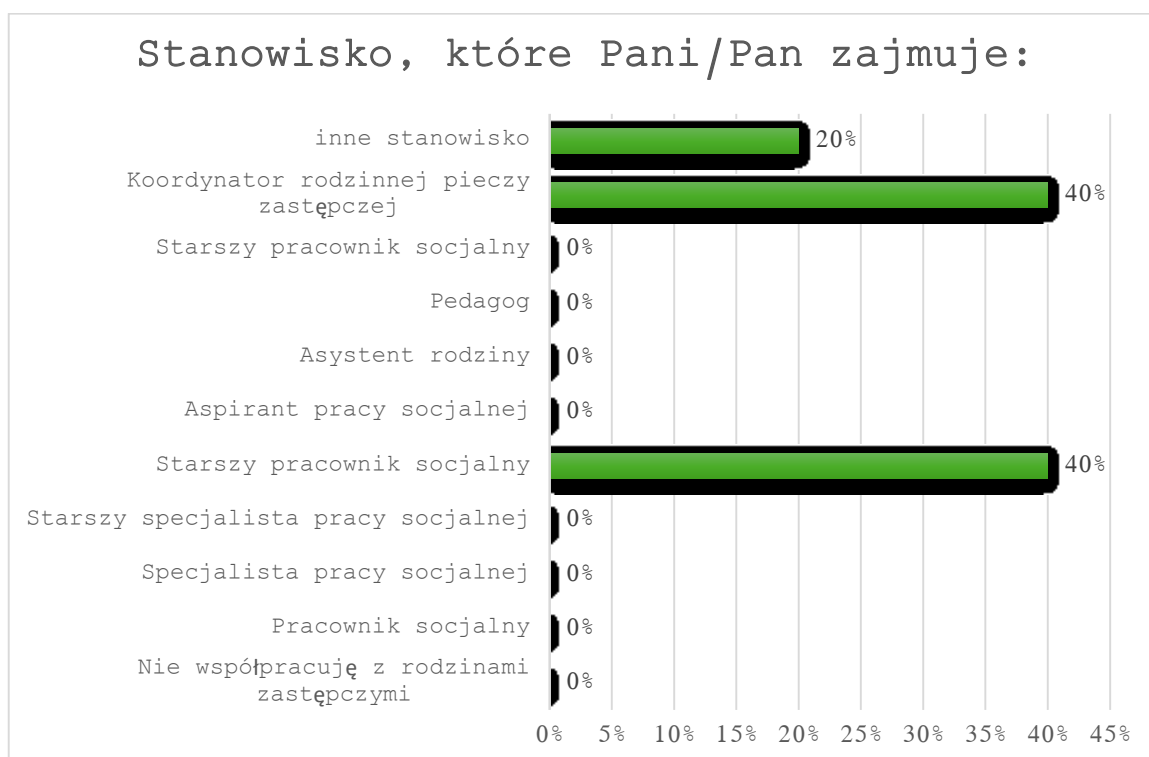
W 2024 r. przeprowadzono na terenie Powiatu Lipskiego badania ankietowe, których celem było zdiagnozowanie obecnej sytuacji i potrzeb w lokalnym środowisku pieczy zastępczych.

W badaniu posłużono się metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview*), który stanowi wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

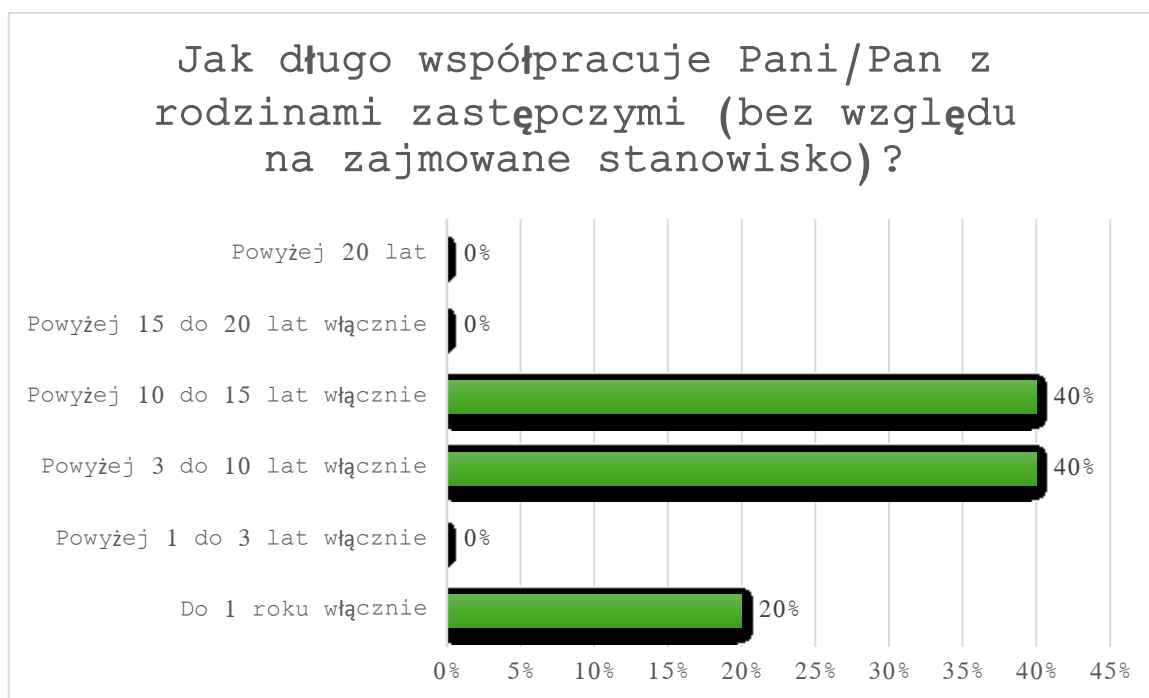
W badaniu wzięło udział 5 pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w tym 100% kobiet.

Wśród badanych osób zajmujących się wsparciem rodzinnych form pieczy zastępczej zauważono różnorodność stanowisk. Największy odsetek respondentów, wynoszący 40%, zadeklarował, że jest starszym pracownikiem socjalnym oraz 40% jest koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Odpowiedzi inne stanowisko również stanowiły 20%, co wskazuje na obecność mniej typowych ról w systemie wsparcia. Zróżnicowanie funkcji badanych osób odzwierciedla wieloaspektowy charakter wsparcia udzielanego rodzinom zastępczym i rodzinnemu domu dziecka.

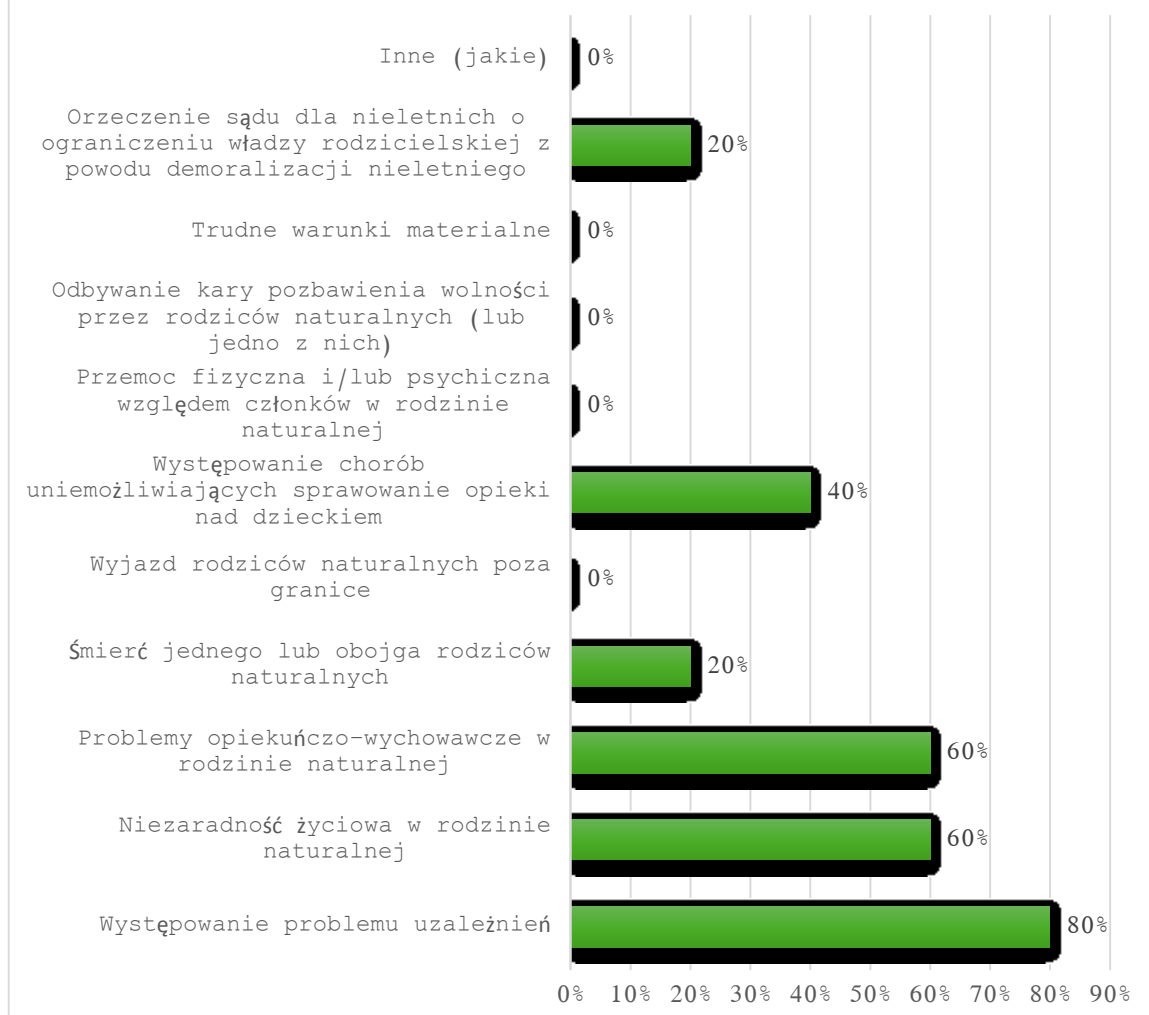

Analiza doświadczenia respondentów w pracy z rodzinną pieczą zastępczą wskazuje na dwie dominujące grupy. Największy odsetek, po 40%, stanowią osoby pracujące w tej dziedzinie powyżej 3 lat do 15 lat włącznie. 20% pracuje do 1 roku włącznie.

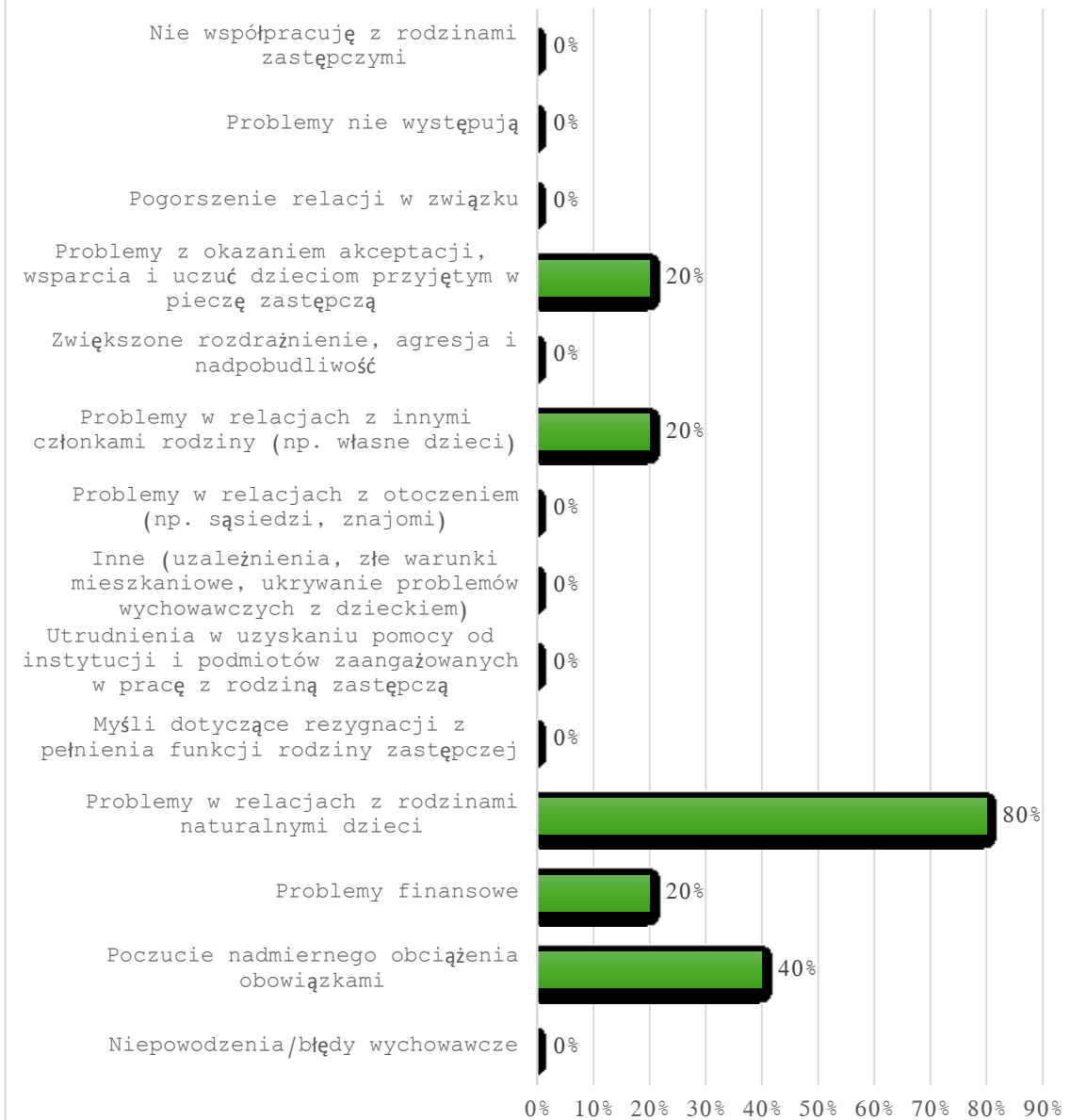
Najczęstszymi przyczynami umieszczania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej są poważne problemy związane z uzależnieniami w rodzinie naturalnej, które wskazało 80% respondentów. Również problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinie naturalnej oraz niezaradność życiowa w rodzinie naturalnej, które dotyczą 60% badanych, są często występującymi powodami. Choroby uniemożliwiające sprawowanie opieki nad dzieckiem oraz śmierć jednego z rodziców stanowią mniej powszechne, ale istotne przyczyny, z odpowiednio 40% i 20% wskazań. Orzeczenie sądu dla nieletnich o ograniczeniu władzy rodzicielskiej z powodu demoralizacji nieletniego zaznaczyło 20% badanych.

Jakie są według Pani/Pana najczęstsze przyczyny umieszczania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej?

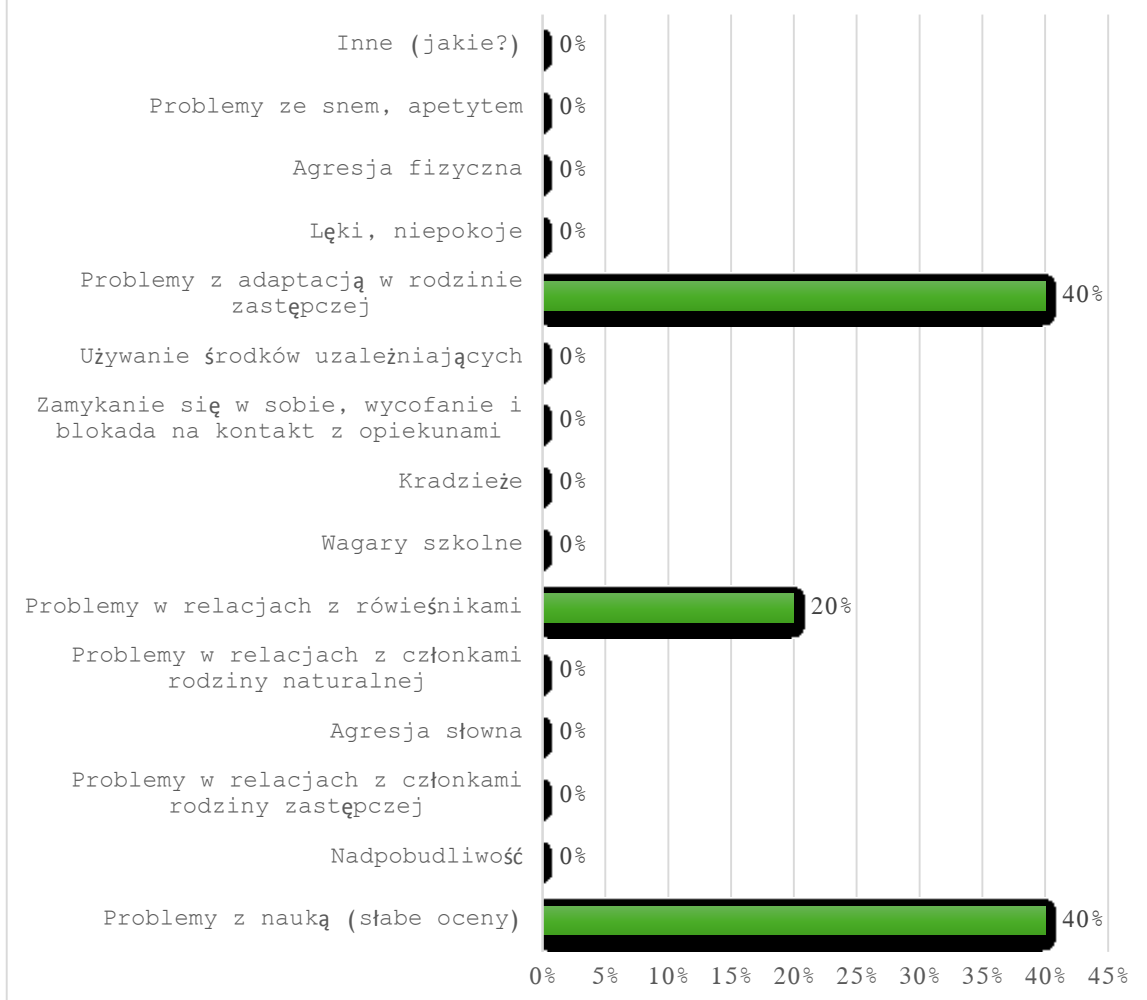
Najczęstszym problemem zgłaszanym przez rodzinną pieczę zastępczą są trudności w relacjach z rodzinami naturalnymi dzieci, wskazane przez 80% badanych. Poczucie nadmiernego obciążenia obowiązkami deklaruje 40% rodzin, co może wynikać z codziennych wyzwań związanych z opieką nad dziećmi. Problemy finansowe oraz trudności w relacjach z innymi członkami rodziny, jak własne dzieci, zostały wymienione przez 20% respondentów. Podobny odsetek rodzin wskazuje na problemy z okazaniem akceptacji, wsparcia i uczuć dzieciom przyjętym w pieczę zastępczą. Pozostałe trudności, takie jak problemy w relacjach z otoczeniem czy myśli o rezygnacji z funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, nie występowały w tej grupie badanych.

Jakie problemy związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej pojawiają się najczęściej w rodzinach, z którymi Pani/Pan współpracuje po stronie rodzinnej pieczy zastępczej?

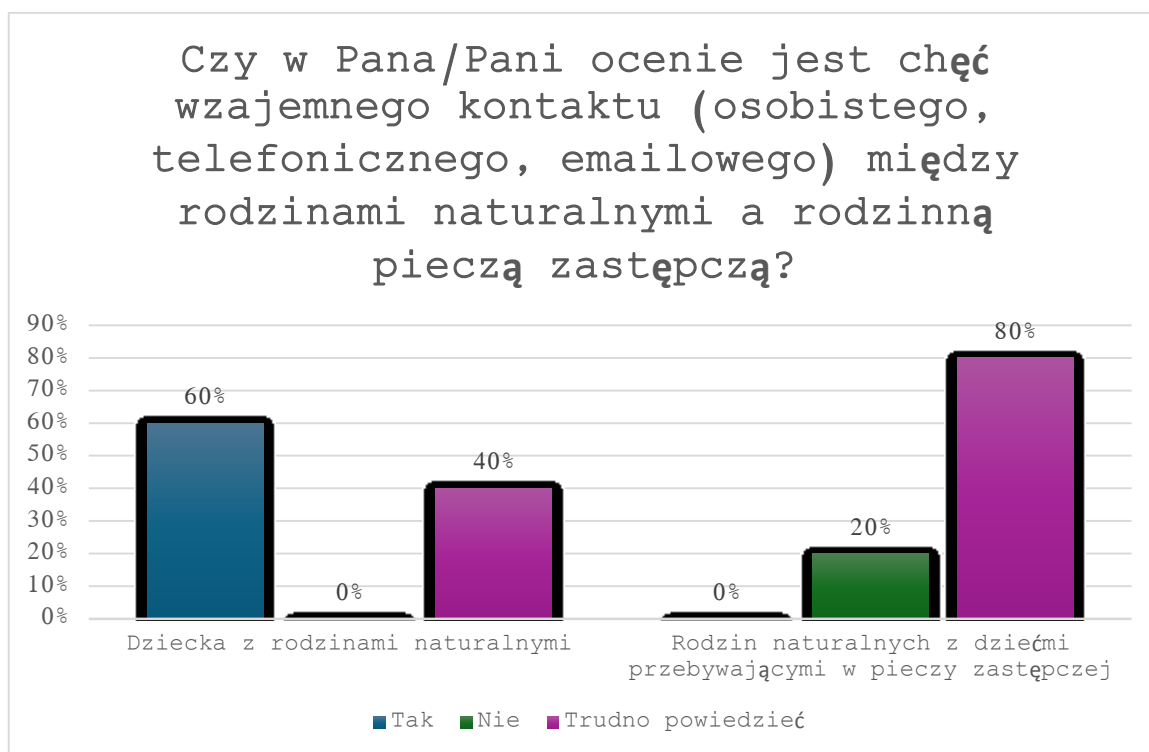

W rodzinnych formach pieczy zastępczej najczęstsze problemy opiekuńczo-wychowawcze po stronie dzieci to trudności związane z nauką, szczególnie słabe oceny, które wskazało 40% badanych. Kolejnym problemem jest adaptacja w rodzinnej pieczy zastępczej, które również zostały wymienione przez 40% respondentów. Z kolei 20% badanych zauważyło trudności w relacjach z rówieśnikami.

Jakie są Pana/Pani zdaniem najczęstsze problemy opiekuńczo- wychowawcze po stronie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej?

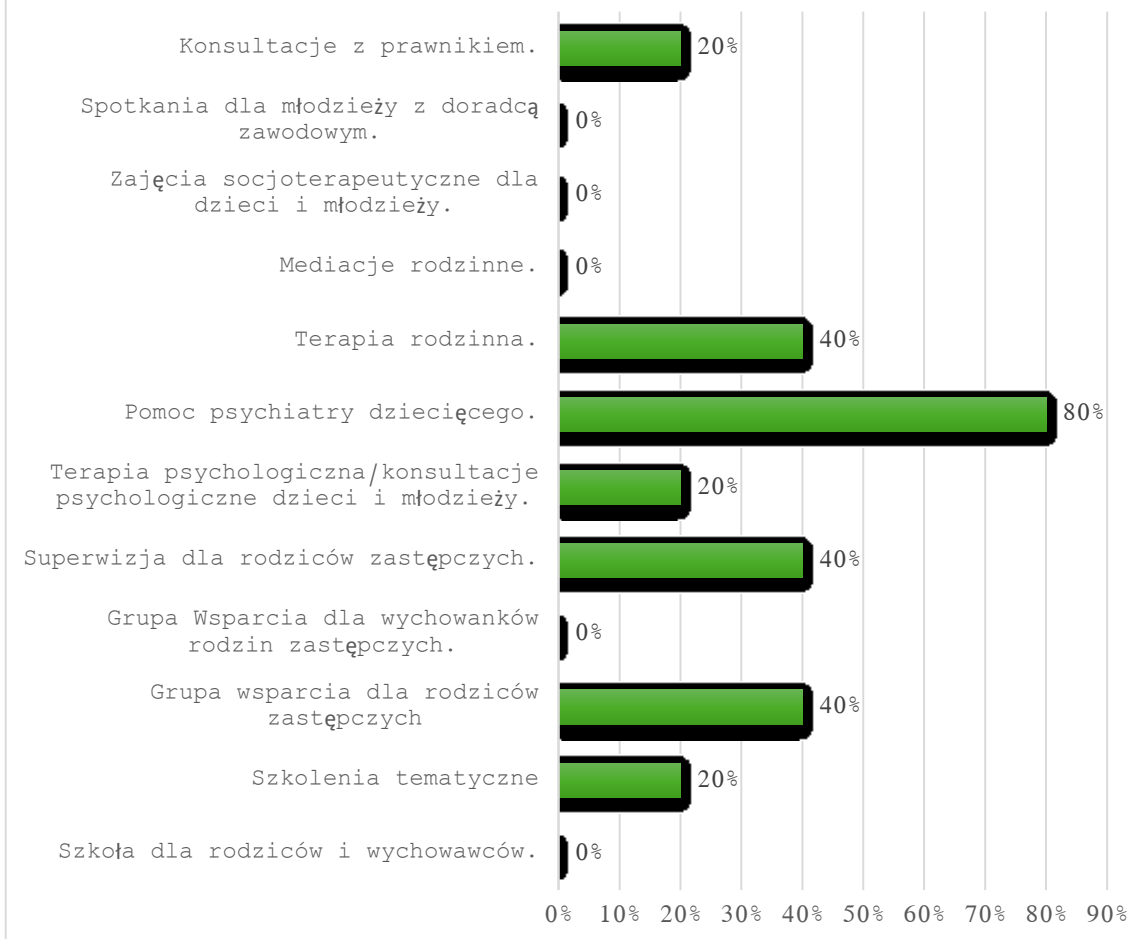

Aż 60% respondentów uważa, że dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej chcą utrzymywać kontakt z rodzinami naturalnymi. Z kolei 80% badanych nie wie, czy rodziny naturalne wykazują chęć kontaktu z dziećmi przebywającymi w rodzinnej pieczy zastępczej, 20% uważa, że nie mają takiej potrzeby.

Najbardziej potrzebną formą wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej jest pomoc psychiatry dziecięcego, wskazana przez 80% badanych. Duże znaczenie mają również superwizje dla rodziców zastępczych oraz terapia rodzinna, które zostały wymienione przez 40% respondentów. Grupy wsparcia dla rodziców z rodzinnej pieczy zastępczej także są istotne, uznane przez 40% jako przydatna forma pomocy. Szkolenia tematyczne oraz terapia psychologiczna dla dzieci i młodzieży zostały wskazane przez 20% uczestników jako ważne obszary wsparcia. Konsultacje z prawnikiem, choć mniej popularne, również mogą stanowić cenne narzędzie dla 20% badanych. Wyniki te wskazują na potrzebę holistycznego podejścia, łączącego wsparcie specjalistyczne, psychologiczne i edukacyjne, w celu zapewnienia optymalnych warunków funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka.

Jaka forma wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej byłaby Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebna?

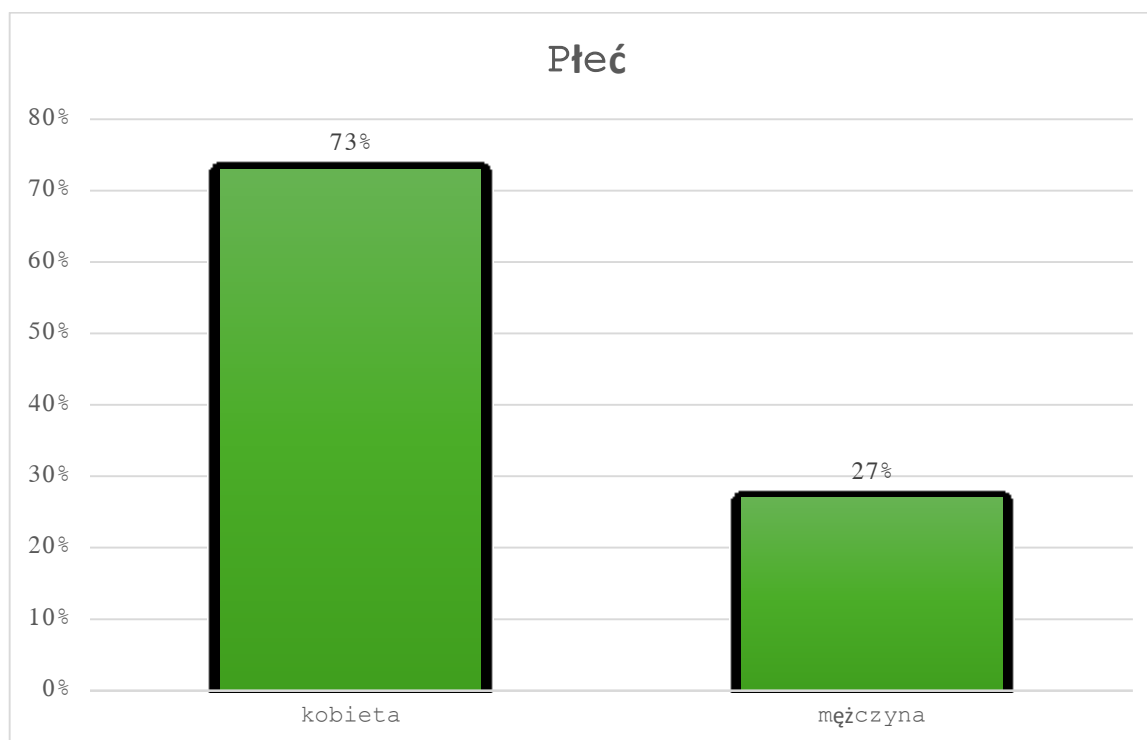

IV 2. Rodziny zastępcze

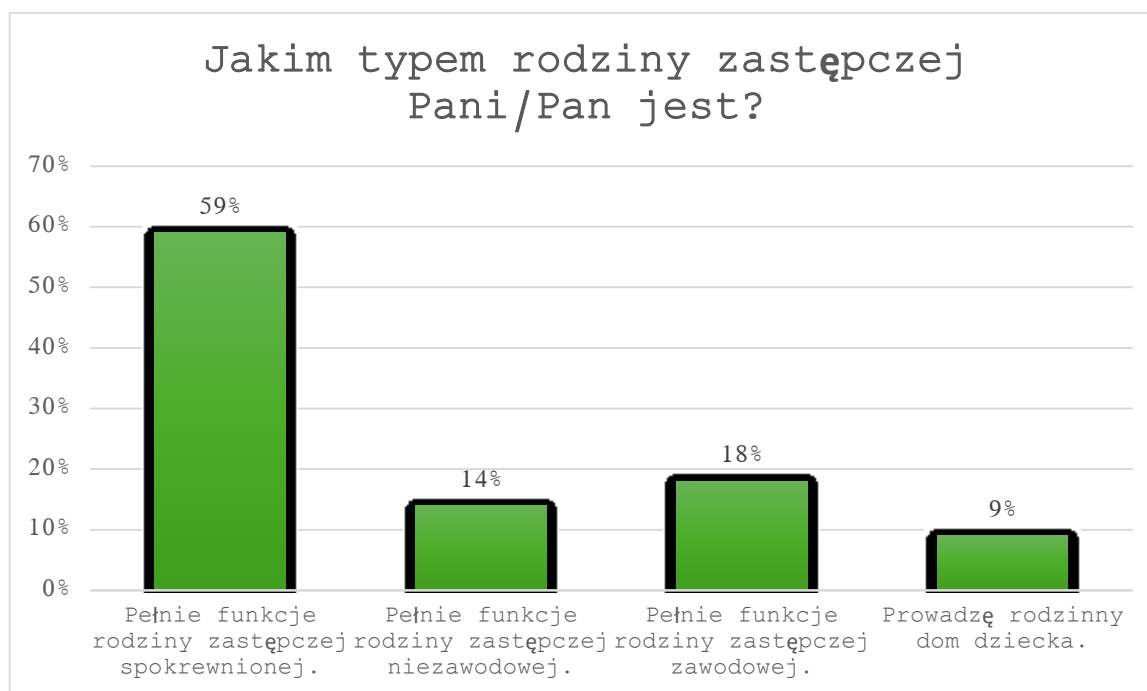
Badania zostały przeprowadzone metodą badawczą – **PAPI** (ang. Paper & Pen Personal Interview) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym oraz metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview*), który stanowi wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Badanie zostało przeprowadzone przy pomocy pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

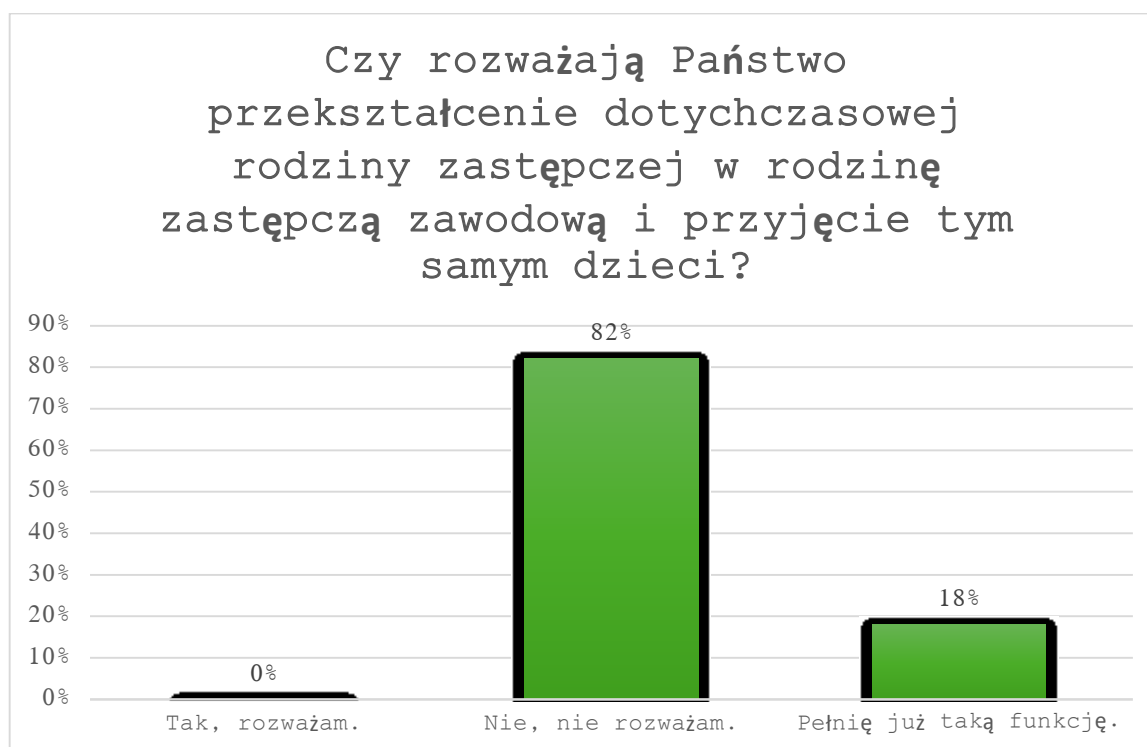
W badaniu wzięło udział 24 rodziców z rodzin zastępczych, w tym 73% stanowiły kobiety, a 27% mężczyźni.

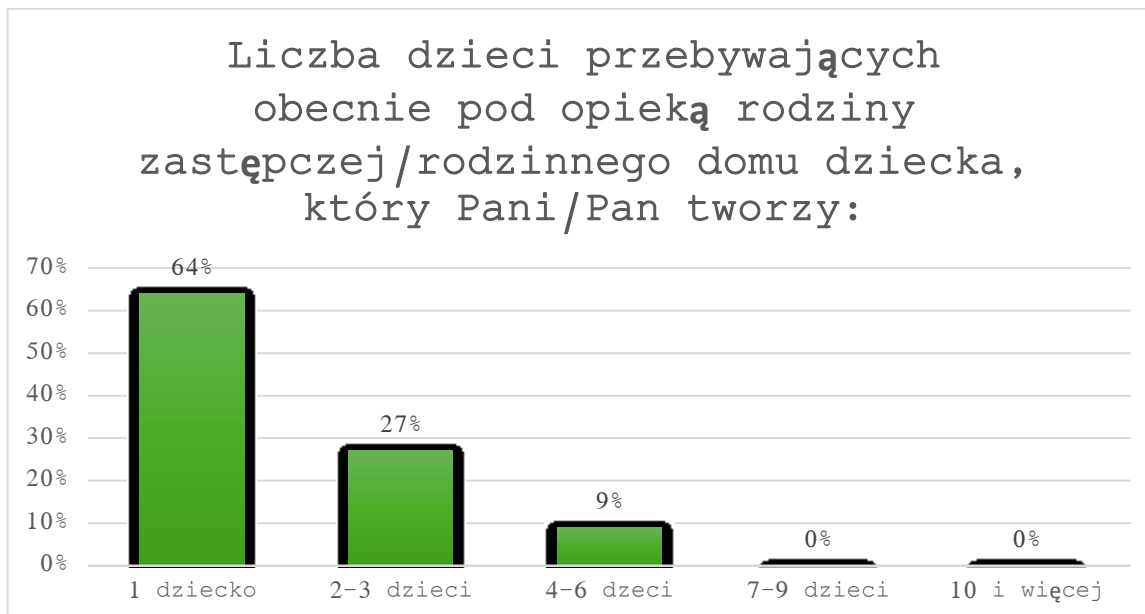
Z badania wynika, że większość respondentów (59%) pełni funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej. Funkcję rodziny zastępczej niezawodowej wykonuje 14% badanych, a rodziny zastępczej zawodowej – 18%. Jedynie 9% respondentów prowadzi rodzinny dom dziecka, co wskazuje na mniejszą liczbę takich form rodzinnej pieczy zastępczej w badanej grupie.

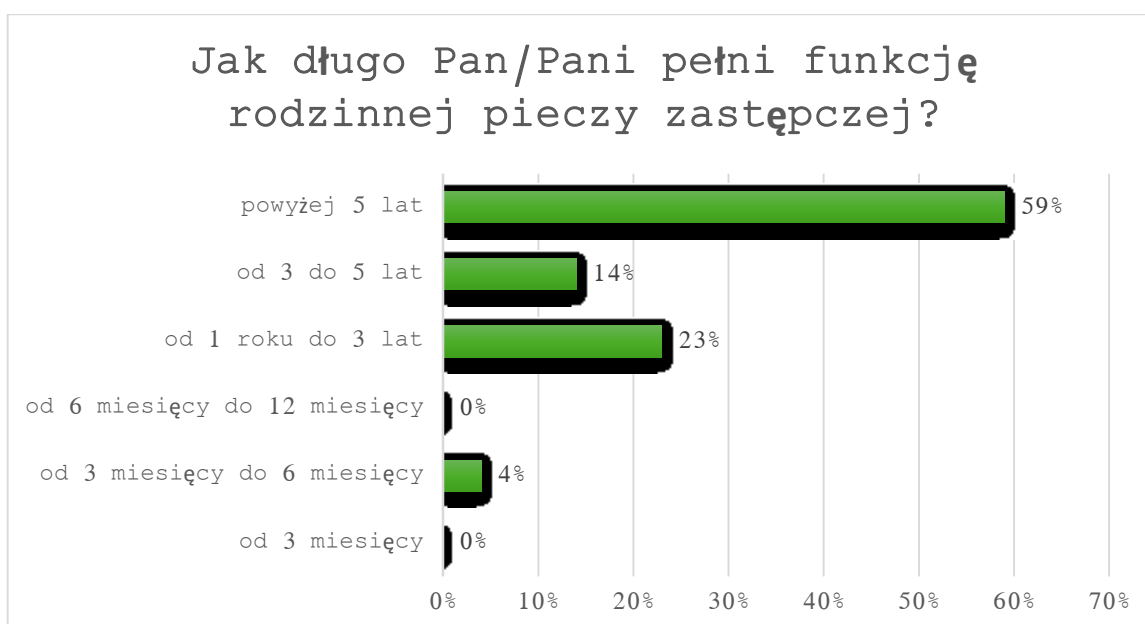
Z danych wynika, że większość respondentów (82%) nie rozważa przekształcenia swojej rodziny zastępczej w rodzinę zastępczą zawodową. 18% badanych już pełni funkcję rodziny zastępczej zawodowej.

Z danych wynika, że ponad połowa rodzinnej pieczy zastępczej (64%) ma pod opieką jedno dziecko. Rodziny opiekujące się 2-3 dziećmi stanowią 27%, natomiast 9% rodzin sprawuje pieczę nad 4-6 dziećmi. Nie odnotowano przypadków rodzin opiekujących się większą liczbą dzieci.

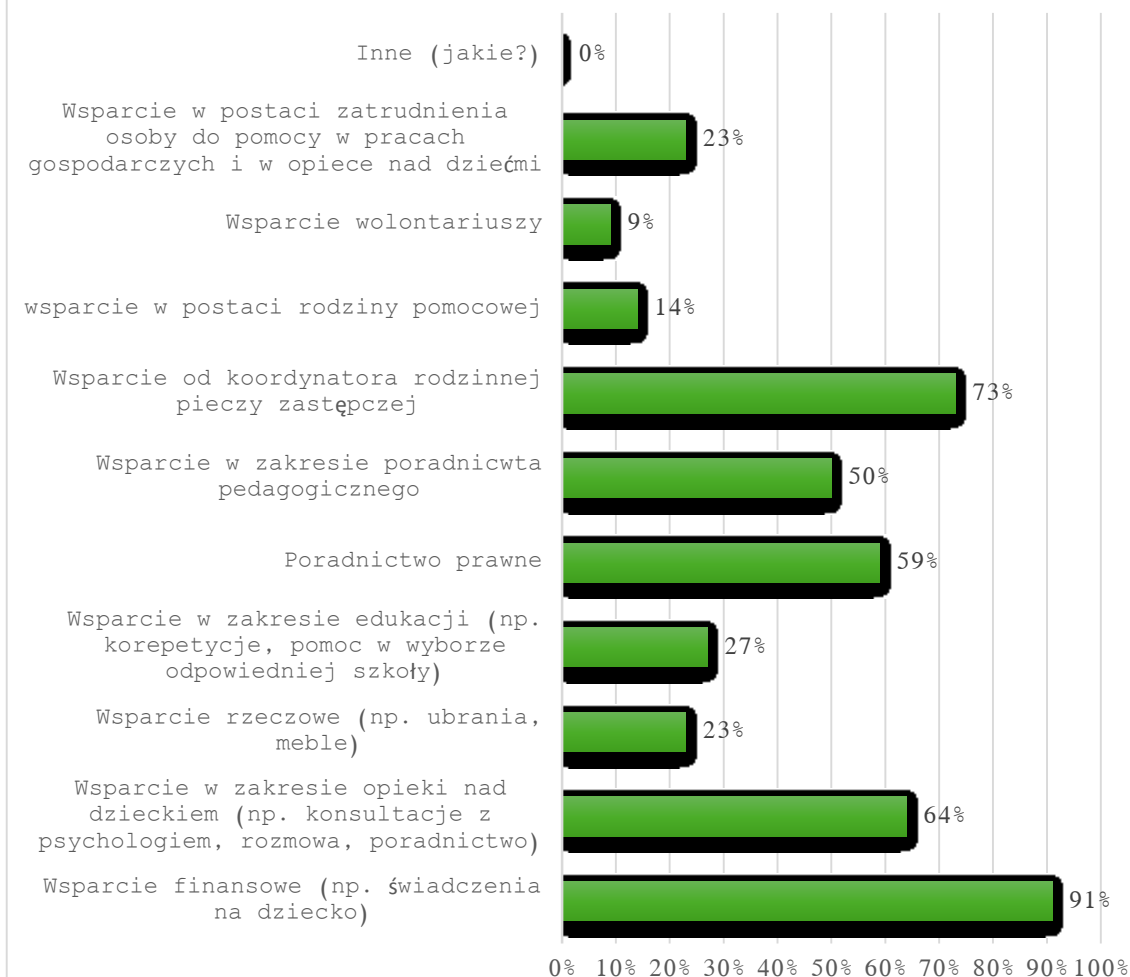

Największa grupa rodzinnej pieczy zastępczej (59%) pełni swoją funkcję powyżej 5 lat., następnie 23% od 1 roku do 3 lat. Kolejne 14% opiekunów działa w tej roli od 3 do 5 lat. Stosunkowo niewielka liczba rodzin (4%) pełni tę rolę od 3 miesięcy do 6 miesięcy.

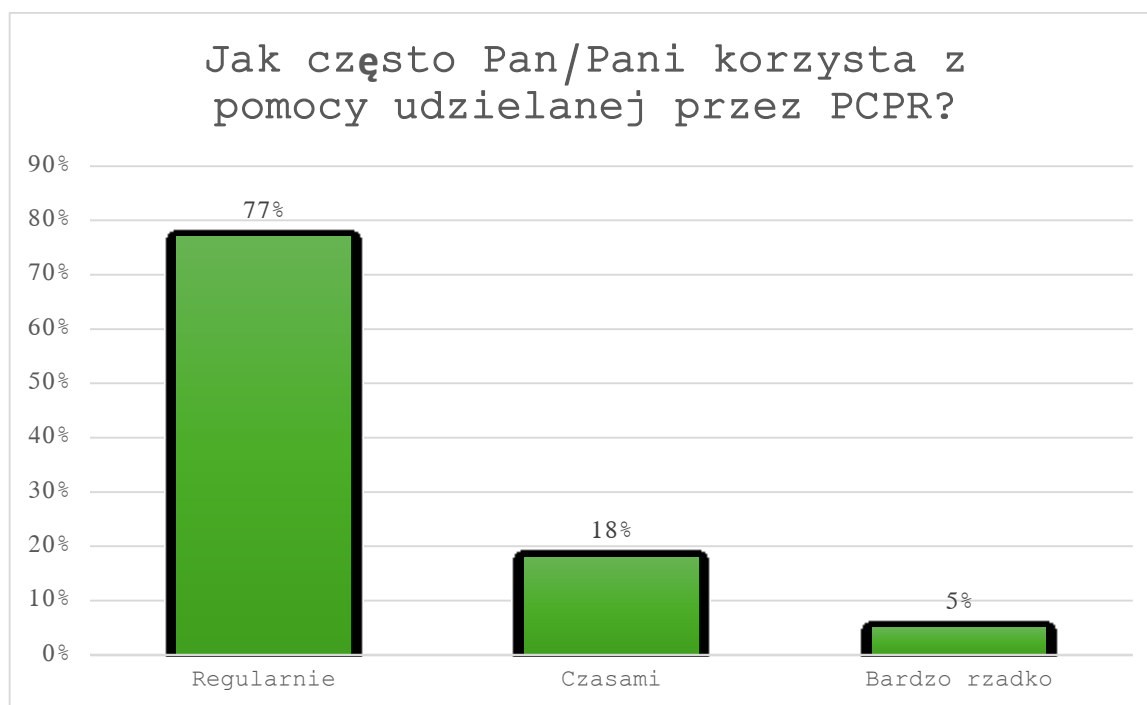

Najczęściej otrzymywaną formą wsparcia od PCPR było wsparcie finansowe, które wskazało 91% badanych. Wysoko oceniono również pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, z której korzystało 73% osób oraz wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem, takie jak konsultacje psychologiczne i poradnictwo, co wskazało 64%. Poradnictwo prawne otrzymało 59% respondentów, a wsparcie pedagogiczne, np. pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, 50%. Mniej popularne formy wsparcia to pomoc rzeczowa (23%), wsparcie edukacyjne (27%) oraz zatrudnienie osoby do pomocy w pracach gospodarczych i opiece nad dziećmi (23%). Stosunkowo niewielki odsetek respondentów wskazał na wsparcie rodziny pomocowej (14%) lub wolontariuszy (9%). Wyniki te pokazują, że wsparcie finansowe i specjalistyczne są kluczowe dla rodzinnej pieczy zastępczej, ale istnieje potencjał do rozwijania innych form pomocy, takich jak zaangażowanie wolontariuszy czy organizacja rodzin pomocowych.

Jakie rodzaje wsparcia otrzymał/a Pan/Pani od PCPR? Proszę wybrać wszystkie odpowiedzi, które się odnoszą:

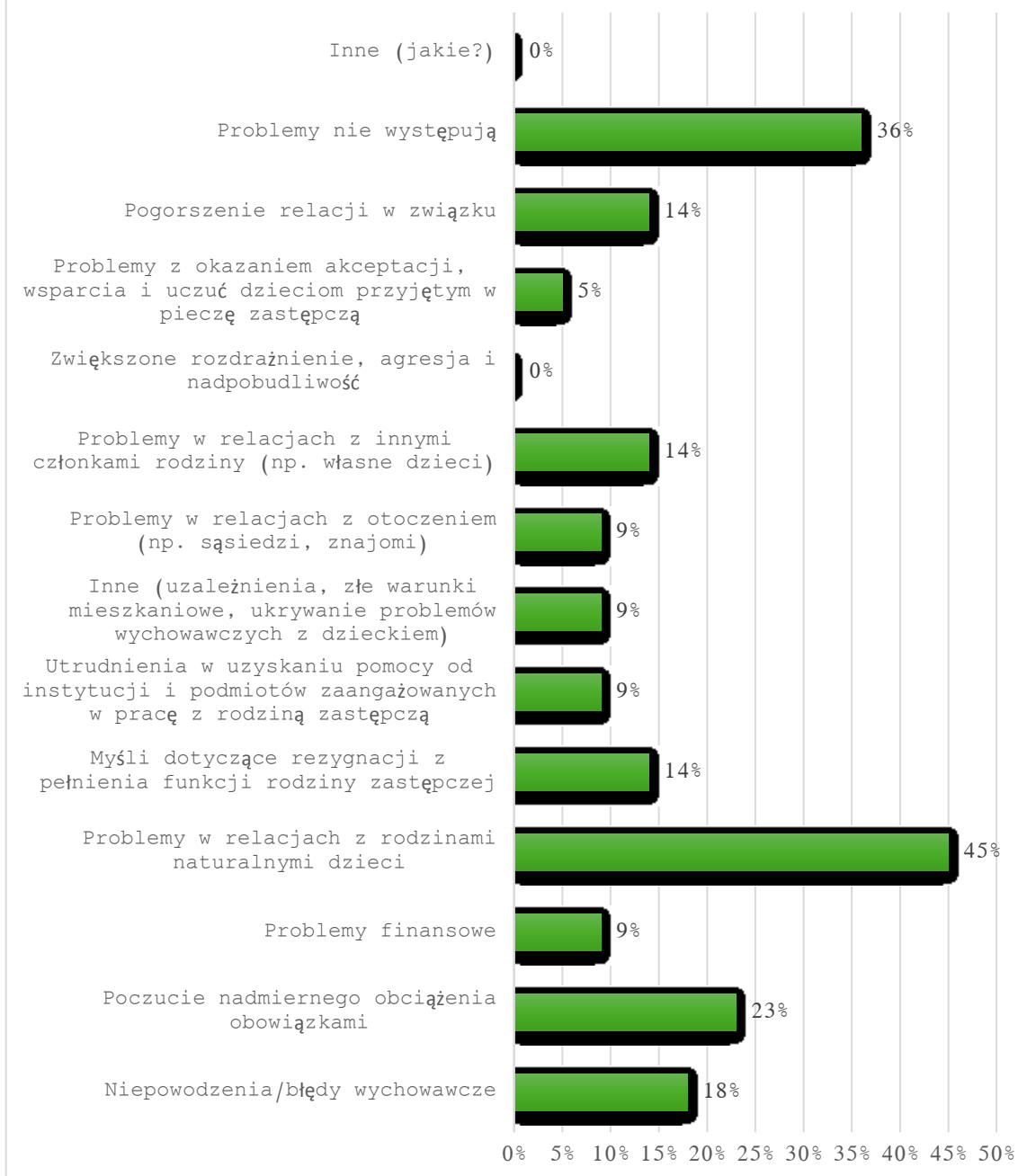

77% badanych regularnie korzysta z pomocy udzielanej przez PCPR, 18% czasami oraz 5% bardzo rzadko.

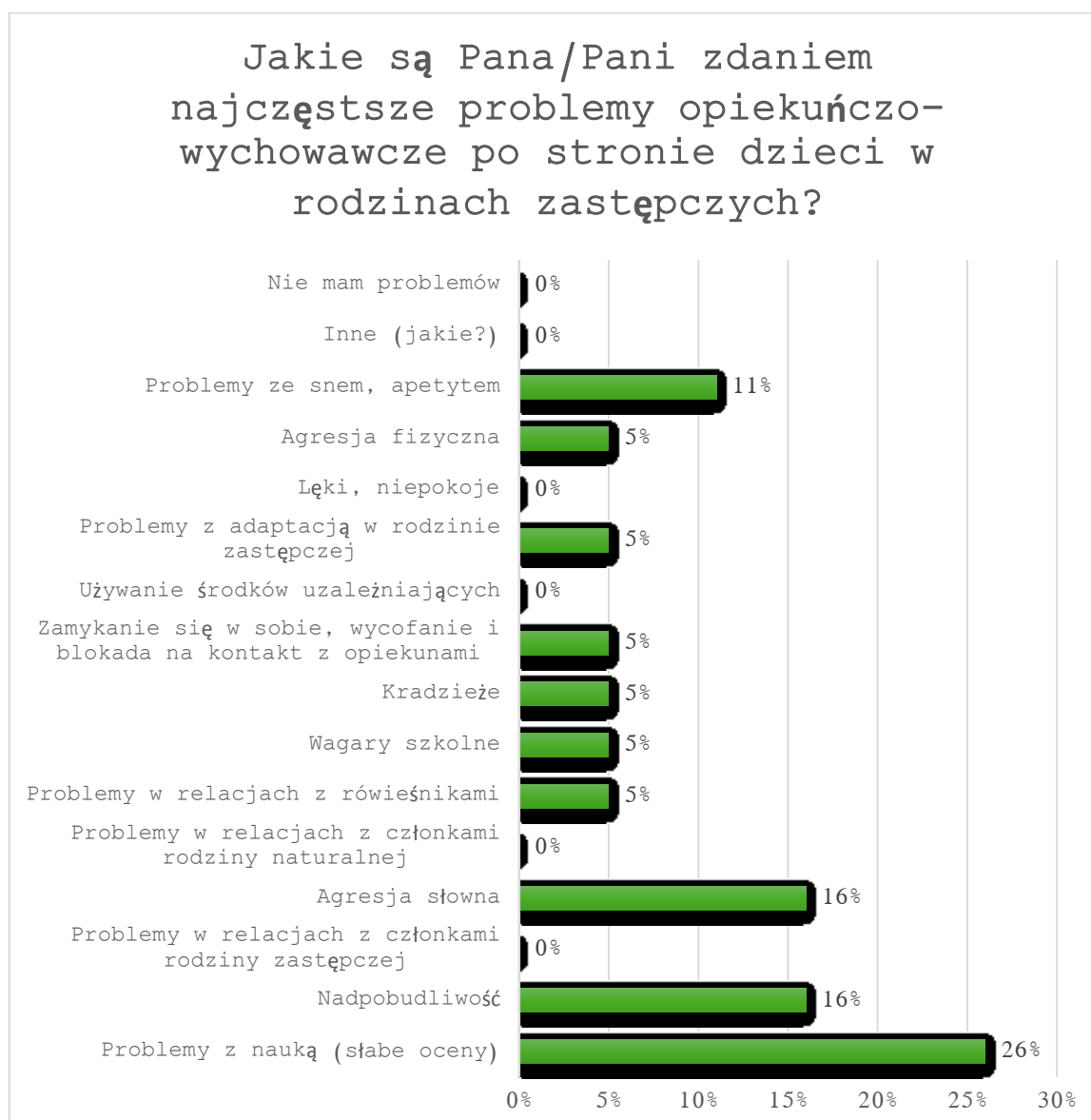
Najczęstszym problemem zgłaszanym przez rodzinną pieczę zastępczą są trudności w relacjach z rodzinami naturalnymi dzieci, co stanowi 45% odpowiedzi. Kolejnym istotnym wyzwaniem jest poczucie nadmiernego obciążenia obowiązkami, które dotyczy 23% respondentów. 14% badanych przyznaje, że w relacjach z innymi członkami rodziny, w tym własnymi dziećmi, pojawiają się problemy, które utrudniają codzienne funkcjonowanie. W 14% przypadków występują także myśli o rezygnacji z pełnienia funkcji rodziny zastępczej, co może wskazywać na wypalenie lub trudności w zarządzaniu obowiązkami. Problemy finansowe stanowią trudność dla 9% rodzin, podobnie jak utrudnienia w uzyskaniu pomocy od instytucji i innych podmiotów. Z kolei problemy z akceptacją, wsparciem i okazywaniem uczuć dzieciom przyjętym w pieczę zastępczą stanowią problem dla 5% rodzin. Pomimo tych wyzwań, 36% rodzin nie zgłasza poważnych trudności w funkcjonowaniu, co może sugerować, że część rodzin radzi sobie z problemami za pomocą wsparcia zewnętrznego lub wewnętrznego.

Jakie są Pana/Pani zdaniem najczęstsze problemy związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej?

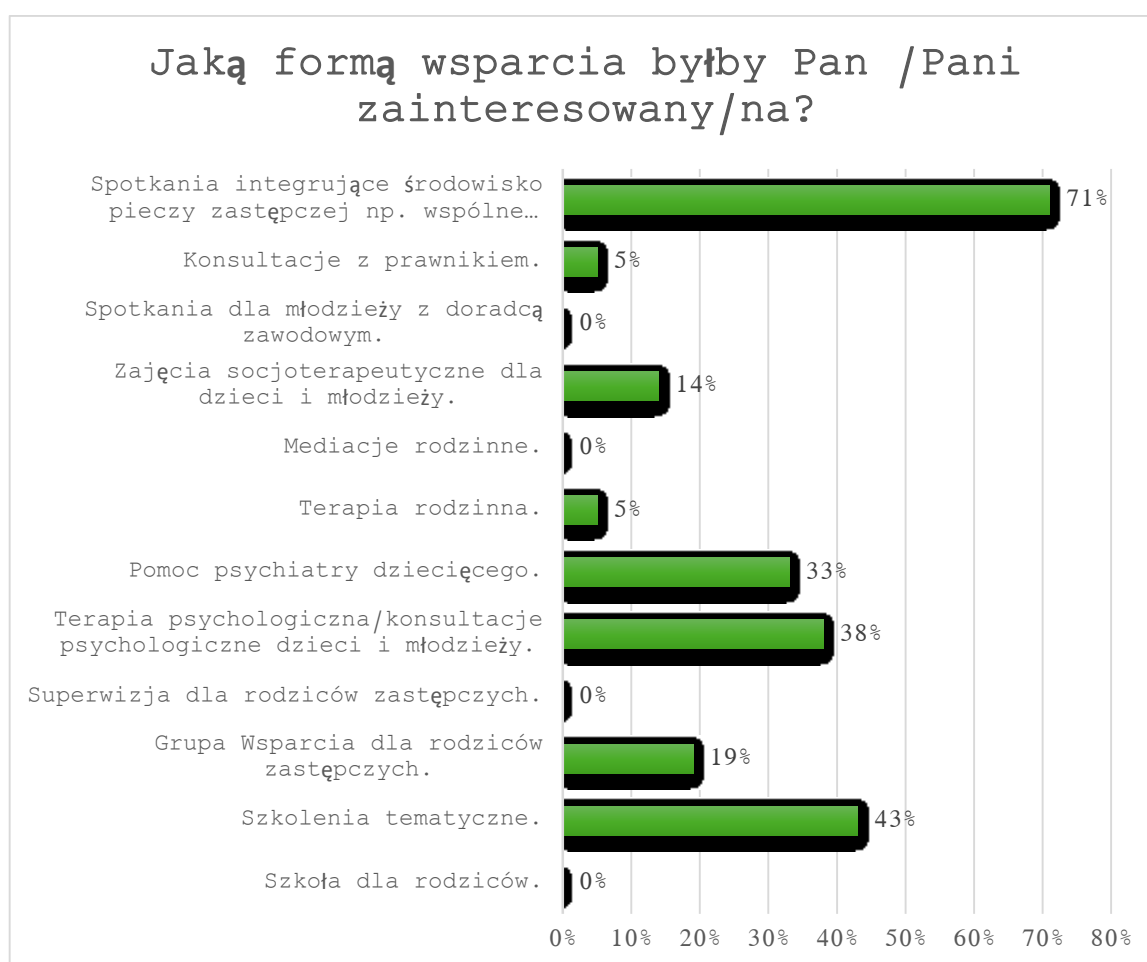
W rodzinnej pieczy zastępczej najczęstszym problemem opiekuńczo-wychowawczym po stronie dzieci są trudności z nauką, szczególnie słabe oceny, które zgłasza 26% badanych. Nadpobudliwość i agresja słowna to kolejne problemy, z którymi borykają się dzieci, wskazane przez 16% respondentów. Problemy w relacjach z rówieśnikami oraz wagary szkolne występują u 5% dzieci, co może świadczyć o trudnościach w integracji społecznej i motywacji do nauki.

Część dzieci zmagają się z kradzieżami, wycofaniem się z kontaktu z opiekunami i blokadą emocjonalną, co może wskazywać na traumy lub brak poczucia bezpieczeństwa. Agresja fizyczna i problemy ze snem oraz apetytem dotyczą po 5% dzieci, co sugeruje stres i trudności adaptacyjne w nowym środowisku. Mimo tych trudności, brak problemów wychowawczych wśród dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej nie został zgłoszony, co może świadczyć o braku takiej sytuacji w badanej grupie. Brak problemów w relacjach z członkami rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodziną naturalną może wskazywać na ogólną poprawę sytuacji dzieci w pieczy zastępczej.

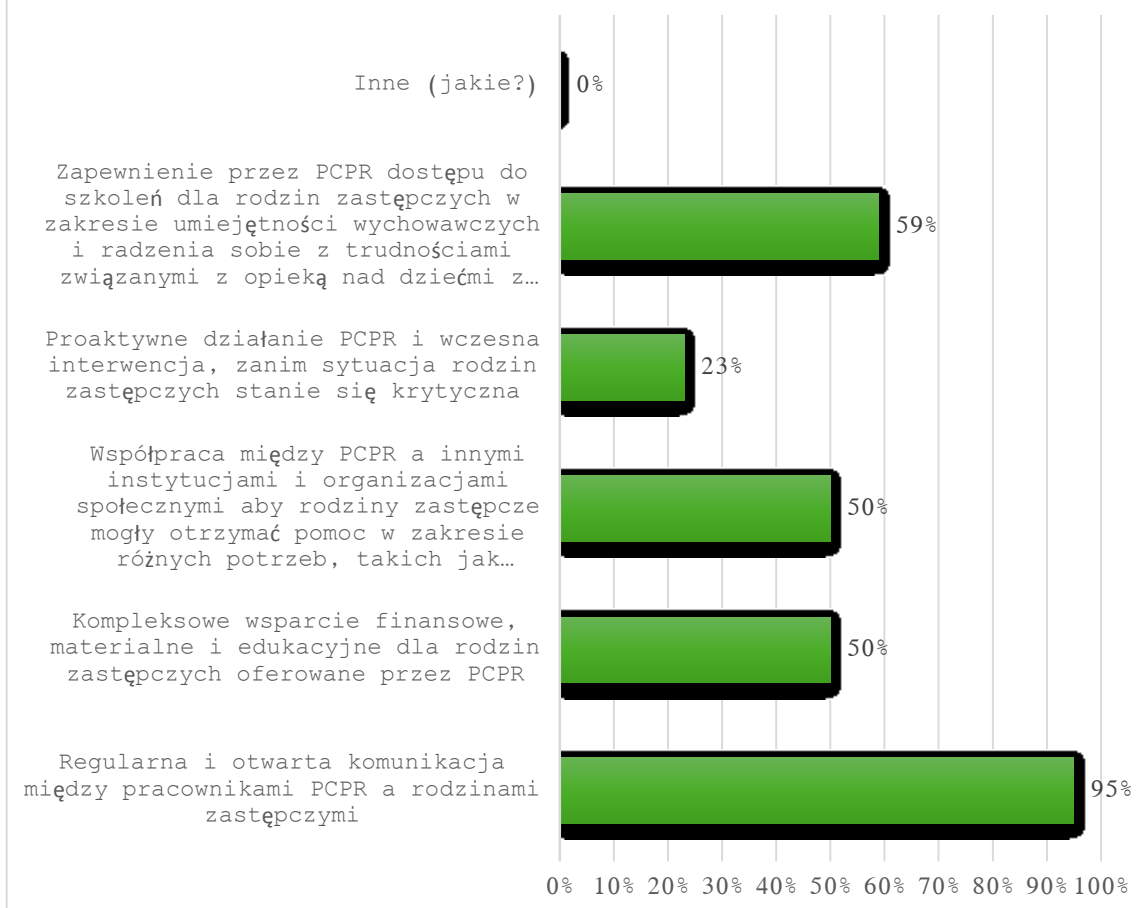
Zapytano ankietowanych o formy wsparcia, jakimi byłoby zainteresowani. Największe zainteresowanie wsparciem wśród respondentów dotyczyło spotkań integrujących środowisko pieczy zastępczej, takich jak wspólne wyjazdy, które wskazało aż 71% badanych. Kolejną

popularną formą wsparcia są szkolenia tematyczne, które cieszą się zainteresowaniem 43% respondentów, pozwalając rodzicom zastępczym poszerzać wiedzę na temat wychowania. 38% osób wyraziło chęć skorzystania z terapii psychologicznej lub konsultacji psychologicznych dla dzieci i młodzieży, co wskazuje na potrzebę wsparcia emocjonalnego dzieci w pieczy. Pomoc psychiatry dziecięcego jest istotną formą wsparcia dla 33% badanych, co sugeruje, że część dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej może zmagać się z poważnymi problemami zdrowotnymi. Zaledwie 19% osób jest zainteresowanych grupą wsparcia dla rodziców z rodzinnej pieczy zastępczej, co może oznaczać, że takie wsparcie nie jest w tej grupie postrzegane jako priorytetowe. Terapia rodzinna oraz konsultacje z prawnikiem zostały wskazane przez 5% badanych, co świadczy o mniejszym zapotrzebowaniu na te formy wsparcia. Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży również cieszą się pewnym zainteresowaniem, wskazanym przez 14% respondentów.

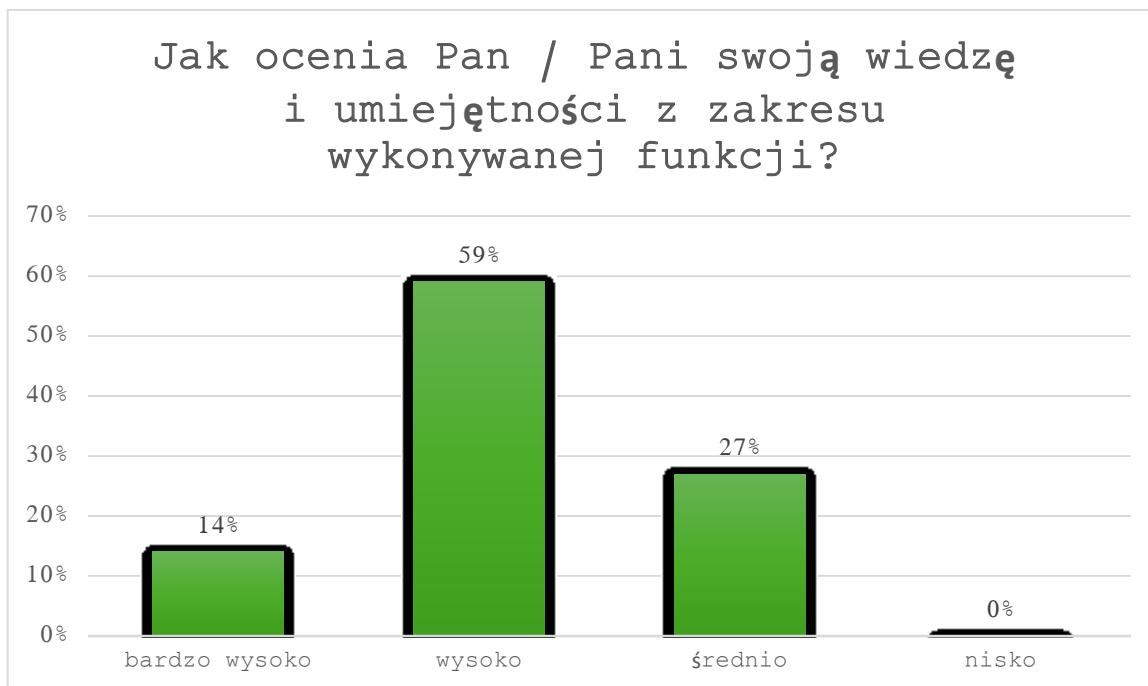

Najważniejszym czynnikiem w zapewnieniu skutecznej pomocy dla rodzin zastępczych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) jest regularna i otwarta komunikacja między pracownikami PCPR a rodzinami zastępczymi, wskazana przez 95% badanych. Kolejnymi istotnymi aspektami są kompleksowe wsparcie finansowe, materialne i edukacyjne, które PCPR oferuje rodzinom zastępczym, oraz współpraca z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, z których skorzystało 50% respondentów. 59% badanych podkreśla znaczenie dostępu do szkoleń, które pomagają rodzinnej pieczy zastępczej w rozwijaniu umiejętności wychowawczych i radzenia sobie z trudnościami związanymi z opieką nad dziećmi z trudnymi doświadczeniami. Proaktywne działanie PCPR oraz wczesna interwencja, zanim sytuacja stanie się krytyczna, zostały uznane za istotne przez 23% respondentów. Takie podejście pomaga zapobiegać eskalacji problemów w rodzinach zastępczych. Całość tych działań pokazuje, że kompleksowe wsparcie i współpraca z innymi podmiotami są kluczowe dla skutecznej pomocy rodzinnej pieczy zastępczej.

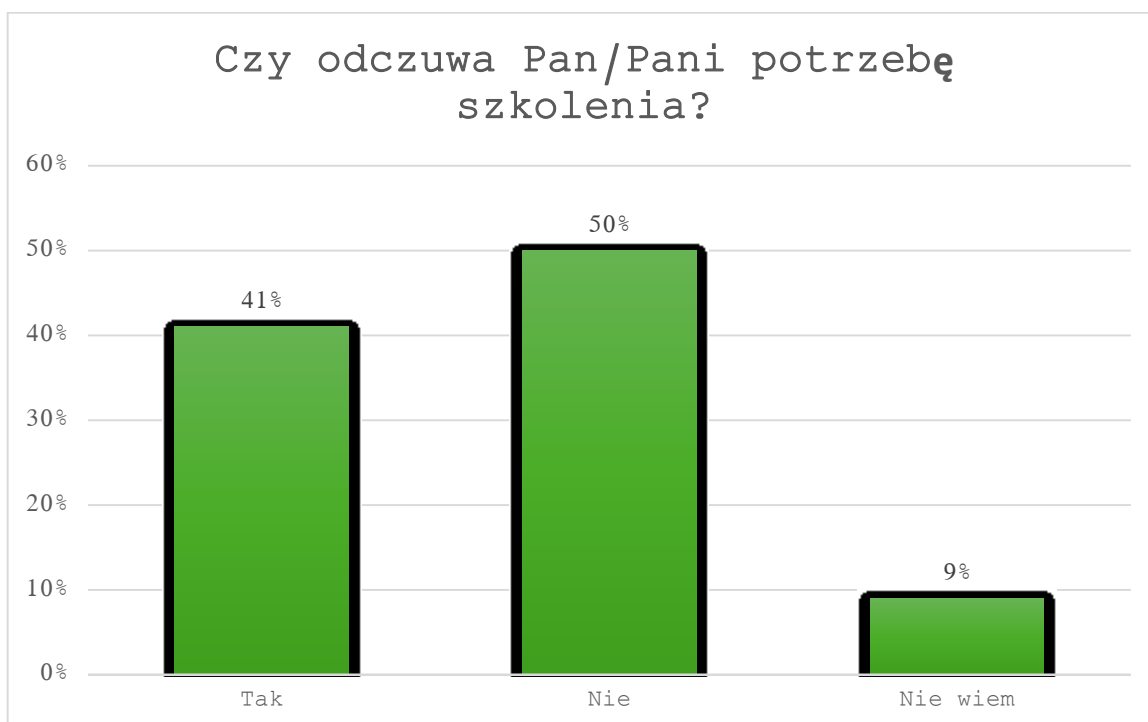
Jakie czynniki, wg. Pani/Pana są
najważniejsze w zapewnieniu
skutecznej i efektywnej pomocy dla
rodzinnej pieczy zastępczej przez
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie?

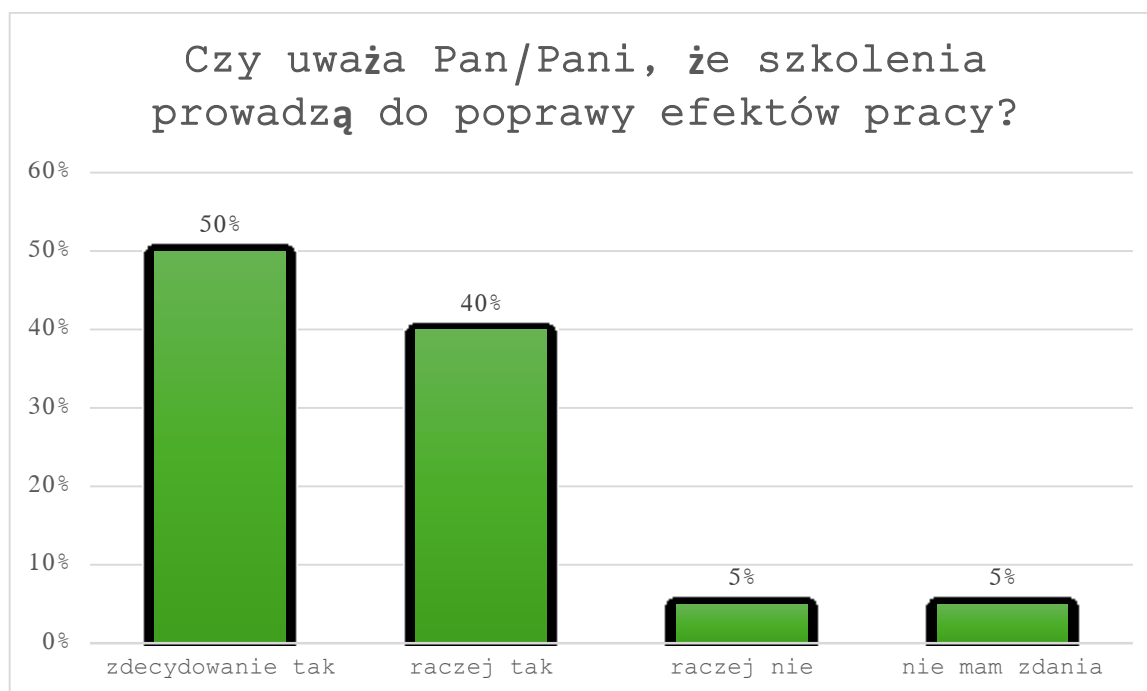
14% ankietowanych ocenia bardzo wysoko swoją wiedzę i umiejętności z zakresu wykonywanej funkcji, 59% badanych ocenia wysoko, natomiast 27% średnio.

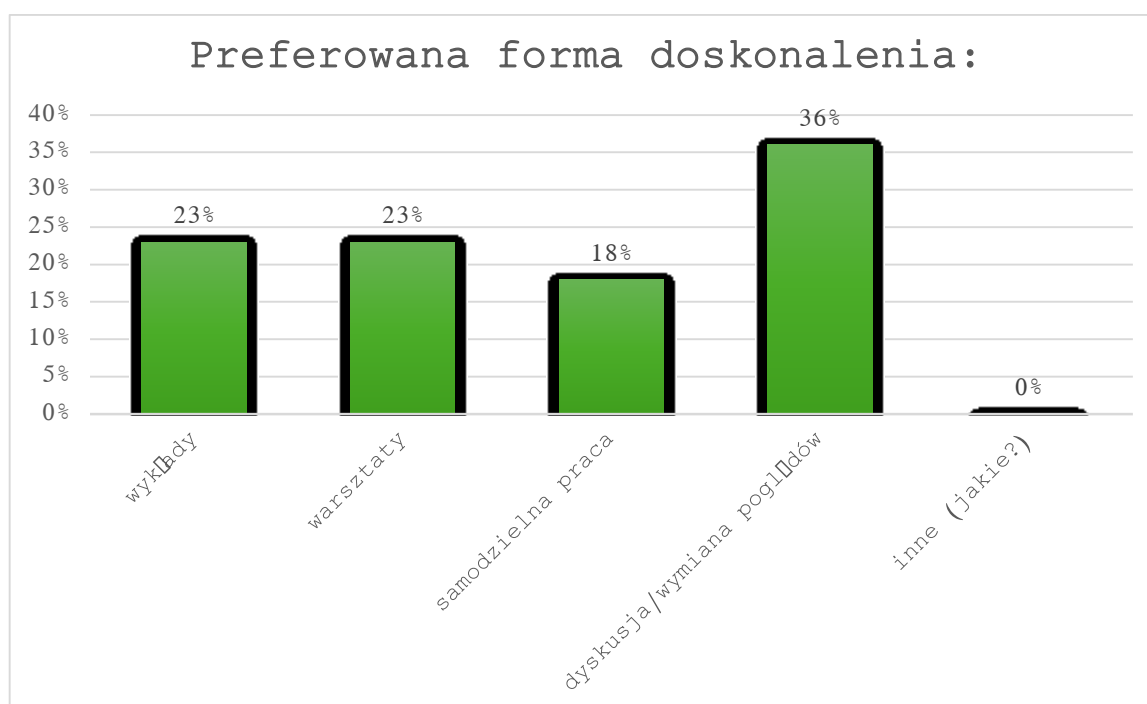
41% ankietowanych odczuwa potrzebę szkolenia, 50% nie, a 9% nie wie.

90% badanych uważa, że szkolenia prowadzą do poprawy efektów pracy, 5% twierdzi przeciwnie oraz 5% nie ma zdania.

Najczęściej preferowaną formą doskonalenia wśród respondentów jest dyskusja i wymiana poglądów, którą wskazało 36% badanych. Warsztaty praktyczne cieszą się również dużą popularnością, wybierane przez 23% uczestników, co wskazuje na zainteresowanie aktywnymi i interaktywnymi metodami nauki oraz 23% wskazuje na wykłady. Samodzielna praca (18%) jest mniej popularna, co może sugerować większą potrzebę zaangażowania i współpracy w procesie doskonalenia.

IV 3. Podsumowanie i wnioski

Pracownicy:

1. Zróżnicowanie stanowisk wśród pracowników wspierających rodzinną pieczę zastępczą:

Wniosek: Wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej realizują głównie starsi pracownicy socjalni i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej (po 40%), ale istotny udział mają także osoby na mniej typowych stanowiskach (20%).

Podsumowanie: Zróżnicowanie funkcji podkreśla interdyscyplinarny charakter wsparcia, co pozwala na kompleksowe podejście do potrzeb rodzinnej pieczy zastępczej, ale wymaga dobrej koordynacji działań między różnymi stanowiskami.

2. Doświadczenie w pracy z rodzinną pieczę zastępczą:

Wniosek: Większość badanych (40%) pracuje w obszarze wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej od 3 do 15 lat, co wskazuje na wysoki poziom doświadczenia w tej dziedzinie. 20% respondentów ma staż pracy do jednego roku.

Podsumowanie: Doświadczeni pracownicy mogą efektywnie wspierać rodzinną pieczę zastępczą, ale warto zwrócić uwagę na wsparcie nowych kadr, by ułatwić im adaptację i rozwój w tej trudnej pracy.

3. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej:

Wniosek: Najczęstszymi powodami są problemy związane z uzależnieniami w rodzinie naturalnej (80%) oraz trudności opiekuńczo-wychowawcze i niezaradność życiowa rodziców (po 60%).

Podsumowanie: Skala tych problemów wskazuje na potrzebę wzmacniania wsparcia dla rodzin naturalnych, aby zapobiegać konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

4. Problemy zgłaszane przez rodzinną pieczę zastępczą:

Wniosek: Głównym problemem są trudności w relacjach z rodzinami naturalnymi dzieci (80%), a także nadmierne obciążenie obowiązkami (40%). Mniejsze problemy dotyczą finansów i relacji z własnymi dziećmi (20%).

Podsumowanie: Relacje z rodzinami naturalnymi są kluczowym wyzwaniem, dlatego warto wzmacniać mediacje i edukację, aby łagodzić napięcia i wspierać proces adaptacji dzieci.

5. Problemy dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:

Wniosek: Dzieci najczęściej mają trudności z nauką (40%) oraz z adaptacją w rodzinnej pieczy zastępczej (40%). Mniejsze problemy obejmują relacje z rówieśnikami (20%).

Podsumowanie: Wsparcie edukacyjne i psychologiczne dla dzieci jest niezbędne, aby pomóc im radzić sobie z wyzwaniami adaptacyjnymi i szkolnymi, co ma kluczowe znaczenie dla ich rozwoju.

6. Kontakty dzieci z rodzinami naturalnymi:

Wniosek: Według 60% badanych pracowników uważa, że dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej chcą utrzymywać kontakt z rodzinami naturalnymi, ale 80% respondentów nie wie, czy rodziny naturalne tego chcą.

Podsumowanie: Warto rozwijać mechanizmy wspierające bezpieczne kontakty dzieci z rodzinami naturalnymi, które mogą być istotne dla ich tożsamości i poczucia stabilności.

7. Najbardziej potrzebne formy wsparcia:

Wniosek: Pomoc psychiatry dziecięcego jest najczęściej wskazywaną formą wsparcia (80%). Ważne są także superwizje, terapia rodzinna i grupy wsparcia dla rodziców zastępczych (40%).

Podsumowanie: Zapewnienie wsparcia specjalistycznego, takiego jak opieka psychiatryczna, superwizje i terapia rodzinna, może znacząco poprawić funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i dobrostan dzieci.

Rodzinna piecza zastępcza:

1. Rodzaje rodzinnej pieczy zastępczej:

Wniosek: Większość respondentów (59%) pełni funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej, podczas gdy rodziny zawodowe i prowadzące rodzinne domy dziecka stanowią mniejszość.

Podsumowanie: Dominacja rodzin spokrewnionych wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania systemu rodzin zawodowych, które mogą przyjąć dzieci wymagające specjalistycznej opieki.

2. Przekształcenie rodzin w zawodowe:

Wniosek: 82% respondentów nie rozważa przekształcenia swojej rodziny zastępczej w zawodową.

Podsumowanie: Brak zainteresowania przekształceniem rodzin w zawodowe może wynikać z większych wymagań stawianych tym rodzinom, co sugeruje potrzebę zwiększenia zachęt i wsparcia dla takich decyzji.

3. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej:

Wniosek: Ponad połowa rodzin (64%) opiekuje się jednym dzieckiem, a jedynie 9% sprawuje pieczę nad 4-6 dziećmi.

Podsumowanie: Dane te wskazują, że większość rodzin preferuje mniejszą liczbę podopiecznych, co może wpływać na bardziej indywidualne podejście do dziecka, ale ogranicza możliwości przyjęcia większej liczby dzieci wymagających opieki.

4. Długość pełnienia funkcji:

Wniosek: Najwięcej rodzin (59%) pełni swoją funkcję powyżej 5 lat.

Podsumowanie: Długi staż rodzin z rodzinnej pieczy zastępczej może świadczyć o ich zaangażowaniu i doświadczeniu, co pozytywnie wpływa na stabilność opieki nad dziećmi.

5. Wsparcie od PCPR:

Wniosek: Najczęściej otrzymywane wsparcie to pomoc finansowa (91%) oraz współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (73%).

Podsumowanie: Pomimo wysokiego zadowolenia z finansowej i organizacyjnej pomocy PCPR, mniejsza popularność wsparcia rzeczowego i edukacyjnego sugeruje możliwość lepszego dopasowania form pomocy do potrzeb rodzin.

6. Problemy zgłaszane przez rodzinną pieczę zastępczą:

Wniosek: Najczęstsze problemy dotyczą relacji z rodzinami naturalnymi dzieci (45%) oraz poczucia nadmiernego obciążenia obowiązkami (23%).

Podsumowanie: Relacje z rodzinami naturalnymi pozostają kluczowym wyzwaniem, wymagającym wsparcia w postaci mediacji i edukacji, aby łagodzić napięcia i ułatwiać kontakt dzieci z rodzicami biologicznymi.

7. Problemy opiekuńczo-wychowawcze po stronie dzieci:

Wniosek: Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej najczęściej mają trudności z nauką (26%) oraz wykazują nadpobudliwość i agresję słowną (16%).

Podsumowanie: Problemy te wskazują na potrzebę wsparcia edukacyjnego i psychologicznego dla dzieci, szczególnie w zakresie adaptacji do nowego środowiska.

8. Zainteresowanie wsparciem:

Wniosek: Największe zainteresowanie wzbudzają spotkania integrujące środowisko pieczy zastępczej (71%) oraz szkolenia tematyczne (43%).

Podsumowanie: Wysoka potrzeba integracji sugeruje znaczenie budowania sieci wsparcia w rodzinnej pieczy zastępczej, co może poprawić ich funkcjonowanie i wzmacniać poczucie wspólnoty.

9. Czynniki skutecznej pomocy PCPR:

Wniosek: Kluczowym czynnikiem skutecznej pomocy jest regularna i otwarta komunikacja z PCPR, wskazana przez 95% respondentów.

Podsumowanie: Efektywność wsparcia PCPR opiera się na bliskiej współpracy z rodzinami oraz kompleksowym podejściu uwzględniającym różnorodne potrzeby.

10. Potrzeby szkoleniowe:

Wniosek: 41% ankietowanych czuje potrzebę szkolenia, a najczęściej wybieraną formą doskonalenia są dyskusje i wymiana poglądów (36%).

Podsumowanie: Popularność aktywnych metod nauki, takich jak warsztaty i dyskusje, wskazuje na potrzebę organizacji bardziej interaktywnych form szkoleniowych, które będą wspierać rozwój kompetencji rodziców zastępczych.

V ANALIZA SWOT

V 1. Metoda SWOT

Niniejsza analiza SWOT została opracowana w oparciu o wnioski płynące z opisanej w poprzednich rozdziałach analizy *desk research* oraz odpowiedzi udzielonych przez respondentów w toku badania ankietowego.

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najbardziej skutecznych metod analitycznych, do której odwołują się podmioty odpowiedzialne za planowanie strategiczne, w tym z zakresu polityki społecznej oraz jej poszczególnych, specjalistycznych działów, jak rozwój pieczy zastępczej.

SWOT to akronim utworzony od czterech angielskich słów, które stanowią również cztery elementy tej techniki. Są to: *Strenghts* (silne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse), *Threats* (zagrożenia).

Głównym celem analizy SWOT jest stworzenie obrazu wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej jednostki, a także prognoza rozwoju wypadków i opracowanie założeń do strategii postępowania. Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT opracowano plan rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Lipskim, w którym uwzględniono kierunki koniecznych działań niezbędnych do wdrożenia, w celu zapewnienia faktycznego rozwoju pieczy zastępczej.

Za sprawą zastosowanej metody można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od decyzji władz lokalnych i zachowań lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) występują w otoczeniu bliższym i dalszym, pozostają więc niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Zjawiska i czynniki identyfikowane jako mocne lub słabe strony wywierają wpływ na dalszy rozwój jednostki samorządowej w sposób odpowiednio pozytywny (szanse) lub negatywny (zagrożenia). Zagrożenia mają zawsze charakter obiektywny i wymagają działań zapobiegawczych. Szanse mogą być również obiektywne, z tym, że poprzez odpowiednio skonstruowaną strategię należy je planowo i świadomie powiększać.

V 2. Analiza SWOT w zakresie stanu i rozwoju pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lipskiego

Silne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)
1. Systematyczny rozwój pieczy zastępczej: - Wzrost liczby rodzin zastępczych z 18 w 2021 r. do 23 w 2023 r. 2. Dominacja rodzin zastępczych spokrewnionych: - Zwiększenie liczby rodzin spokrewnionych z 9 w 2021 r. do 13 w 2023 r. - Gotowość do wspierania młodzieży w procesie usamodzielniania (obecność osób pełnoletnich w pieczy). 3. Efektywny proces kwalifikacyjny: - Wysoka motywacja rodzin do podjęcia roli rodzinnej pieczy zastępczej (brak rezygnacji podczas opiniowania). - Stabilna liczba uczestników szkoleń (17–20 osób rocznie). 4. Wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej: - Rozwój grup wsparcia od 2022 r. oraz zwiększenie ich liczby. - Regularna pomoc PCPR rodzinnej pieczy zastępczej (91% wsparcie finansowe, 73% pomoc koordynatorów).	1. Brak rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego: - Ograniczone możliwości zapewnienia natychmiastowej opieki w sytuacjach kryzysowych. 2. Niewystarczająca liczba placówek wsparcia dziennego: - Brak takich instytucji w gminach na terenie Powiatu Lipskiego. 3. Problemy zgłaszane przez rodzinną pieczę zastępczą: - Trudności w relacjach z rodzinami naturalnymi dzieci (80% wskazań pracowników). - Poczucie nadmiernego obciążenia obowiązkami (40% badanych pracowników tak uważa). 4. Ograniczone wsparcie specjalistyczne: - Niedobór dostępu do pomocy psychiatry dziecięcego (wskazane przez 80% badanych pracowników) oraz terapii rodzinnej (wskazane przez 40% badanych pracowników). 5. Spadek liczby rodzin objętych opieką asystentów: - Wzrost liczby rodzin objętych opieką asystenta rodziny z 50 w 2021 r. do 56 w 2023 r., co może wskazywać na

5. Zmniejszenie liczby wychowanków w placówkach: • Spadek liczby wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z 14 w 2022 r. do 6 w 2023 r. 6. Wsparcie usamodzielnienia wychowanków: • Wzrost liczby sporządzonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia (IPU). • Kontynuacja wypłat świadczeń pieniężnych.	ograniczenia kadrowe lub zmniejszenie dostępności wsparcia.
Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
1. Rozwój wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej: • Rozszerzenie liczby szkoleń tematycznych i grup wsparcia. • Wprowadzenie nowych form pomocy, takich jak zatrudnienie osób do pomocy w codziennych obowiązkach. 2. Wzrost zainteresowania funkcją rodzinnej pieczy zastępczej: • Zwiększenie liczby rodzin starających się o ustanowienie rodzinnej pieczy zastępczej. 3. Integracja i rozwój współpracy między gminami: • Rozwój wsparcia asystentów rodziny w gminach o największym zapotrzebowaniu (np. Lipsko, Solec nad Wisłą).	1. Brak elastyczności w reagowaniu na kryzysy: • Brak rodzin zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego może prowadzić do konieczności korzystania z placówek opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zależność od zewnętrznych środków finansowych: • Brak programów wspierających rodzinę. 3. Problemy z adaptacją dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej: • Trudności związane z nauką oraz integracją społeczną (40% respondentów). 4. Rosnące wymagania wobec rodzinnej pieczy zastępczej:

4. Wsparcie finansowe i programowe dla usamodzielniających się wychowanków: Możliwość zwiększenia świadczeń i rozszerzenia zakresu wsparcia.	Problemy związane z akceptacją dzieci w pieczy oraz relacjami z rodziną biologiczną mogą zniechęcać potencjalnych kandydatów.
---	---

VI PLAN ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE LIPSKIM NA LATA 2025-2027

Celem głównym Programu jest zapewnienie dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej optymalnych warunków rozwoju oraz zwiększenie dostępności i jakości rodzinnych form pieczy zastępczej, przy jednoczesnym wsparciu rodzin biologicznych i wychowanków w procesie usamodzielniania.

Poniżej znajdują się cele szczegółowe oraz zadania Programu.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: ZWIĘKSZENIE LICZBY RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Zadania	Wskaźniki
1. Rekrutacja nowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka: - Organizacja kampanii informacyjnej rocznie w każdej gminie powiatu, mających na celu promocję roli rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka, w tym poprzez media lokalne, szkoły i organizacje pozarządowe. - Przygotowanie materiałów promujących oraz organizacja spotkań informacyjnych z potencjalnymi kandydatami na rodziny zastępcze.	- Liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych w poszczególnych gminach w skali roku. - Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych na temat rodzicielstwa zastępczego. - Liczba zgłoszeń potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze po przeprowadzeniu kampanii. - Liczba dystrybuowanych materiałów promocyjnych (ulotki, plakaty, publikacje w mediach lokalnych).

2. Zwiększenie liczby szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze: • Organizacja szkoleń w zakresie przygotowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka. 3. Monitorowanie i wsparcie rodzin zastępczych w procesie adaptacyjnym: • Zapewnienie indywidualnych spotkań w okresie pierwszych 6 miesięcy z rodziną zastępczą po przyjęciu dziecka, w celu monitorowania adaptacji oraz rozwiązywania ewentualnych trudności. 4. Współpraca z sądami i rodzinami naturalnymi w celu reintegracji dzieci z rodzinami biologicznymi, jeśli jest to możliwe.	• Liczba zorganizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze w ciągu roku. • Liczba uczestników biorących udział w szkoleniach. • Liczba kandydatów, którzy ukończyli szkolenie i zostali zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. • Liczba przeprowadzonych indywidualnych spotkań z rodzinami zastępczymi w ciągu pierwszych 6 miesięcy. • Liczba rodzin korzystających z dodatkowego wsparcia (np. psychologicznego, pedagogicznego) po zgłoszeniu trudności. • Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych.
Realizatorzy	Termin
PCPR	2025 – 2027
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: ROZWÓJ SYSTEMU WSPARCIA DLA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Zadania	Wskaźniki
1. Zwiększenie liczby spotkań grup wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej: • Pomoc w organizowaniu spotkań grup wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w celu dzielenia się doświadczeniami, wymiany wiedzy i wsparcia emocjonalnego.	• Liczba zorganizowanych spotkań grup wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu roku. • Liczba uczestników na każdym spotkaniu grup wsparcia. • Liczba nowych rodzinnych form pieczy zastępczych uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia w ciągu roku.

• Ustalenie harmonogramu spotkań, aby były one dostępne dla wszystkich rodzajów rodzin zastępczych, zarówno zawodowych, jak i spokrewnionych oraz rodzinnego domu dziecka. 2. Rozwój specjalistycznego wsparcia psychologicznego: • Zapewnienie dostępu do konsultacji z psychologiem/psychologiem dziecięcym. 3. Wsparcie prawne i edukacyjne dla rodzin zastępczych: • Organizacja szkoleń z zakresu prawa rodzinnego oraz procedur związanych z pieczę zastępczą.	• Liczba spotkań grup wsparcia zrealizowanych zgodnie z ustalonym harmonogramem. • Liczba rodzinnych form pieczy zastępczych, które skorzystały z konsultacji z psychologiem/psychologiem dziecięcym w ciągu roku. • Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu prawa rodzinnego i procedur pieczy zastępczej w ciągu roku. • Liczba rodzinnych form pieczy zastępczych, które wzięły udział w szkoleniach z zakresu prawa rodzinnego. • Liczba konsultacji prawnych udzielonych dla rodzinnych pieczy zastępczych. • Liczba rodzin, które uzyskały pomoc prawną lub edukacyjną w sytuacjach kryzysowych.
Realizatorzy	Termin
PCPR	2025 – 2027
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: WSPIERANIE USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Zadania	Wskaźniki
1. Rozwój programów usamodzielnienia wychowanków: • Opracowanie Indywidualnych Programów Usamodzielnienia (IPU) dla każdego wychowanka w wieku 17+ oraz systematyczne ich aktualizowanie co najmniej raz na rok.	• Liczba wychowanków, dla których opracowano Indywidualne Programy Usamodzielnienia (IPU). • Procent IPU zaktualizowanych co najmniej raz na rok. • Liczba wychowanków, którzy uczestniczyli w stażach lub praktykach

• Wsparcie wychowanków w nawiązywaniu kontaktów z pracodawcami, organizowanie staży i praktyk zawodowych, które przygotowują ich do samodzielnego życia. 2. Wspieranie wychowanków w zakresie zdrowia psychicznego i emocjonalnego: • Zwiększenie dostępności usług psychologicznych lub psychiatrycznych dla wychowanków w procesie usamodzielnienia, aby lepiej radzili sobie z problemami emocjonalnymi i adaptacyjnymi. 3. Wsparcie finansowe dla usamodzielniających się wychowanków: • Przyznawanie świadczeń pieniężnych na usamodzielnienie oraz organizacja szkoleń z zakresu zarządzania budżetem domowym.	zawodowych w ramach wsparcia usamodzielnienia. • Liczba nawiązanych współprac z pracodawcami, którzy zaoferowali staże lub praktyki dla wychowanków. • Liczba wychowanków, którzy skorzystali z usług psychologicznych lub psychiatrycznych w ramach programu usamodzielnienia. • Liczba godzin wsparcia psychologicznego udzielonego wychowankom w ciągu roku. • Liczba przyznanych świadczeń pieniężnych na usamodzielnienie w ciągu roku. • Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu zarządzania budżetem domowym i liczba uczestników tych szkoleń.
Realizatorzy	Termin
PCPR, organizacje pozarządowe, PUP.	2025 – 2027
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: UTRZYMANIE JAKOŚCI PIECZY ZASTĘPCZEJ W KONTEKŚCIE ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB DZIECI	
Zadania	Wskaźniki
1. Monitorowanie jakości pieczy zastępczej: • Regularne przeprowadzanie ocen jakości opieki w rodzinach zastępczych i rodzinnego domu dziecka, obejmujące rozmowy z dziećmi, rodzicami zastępczymi, rodzicami z rodzinnego	• Procent rodzinnych form pieczy zastępczych, w których zidentyfikowano i wdrożono działania naprawcze po przeprowadzonej ocenie jakości opieki. • Liczba zorganizowanych spotkań oceniających z udziałem dzieci, rodziców zastępczych i asystentów

domu dziecka i asystentami rodziny, szkołami itp. • Organizowanie spotkań oceniających, które pozwolą na bieżąco reagować na trudności, takie jak problemy w adaptacji dziecka czy trudności wychowawcze.	rodziny w celu rozwiązania zgłoszonych trudności.
Realizatorzy	Termin
PCPR	2025 – 2027

Dzięki realizacji tych zadań, Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej ma szansę na dalszy rozwój, zwiększenie liczby rodzin zastępczych, lepsze wsparcie dla dzieci i ich rodzin zastępczych, a także skuteczniejsze usamodzielnienie wychowanków

VII PLAN OGRANICZANIA LICZBY DZIECI W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2025-2027

Plan ograniczania liczby dzieci kierowanych i przebywających w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2025-2027 zakłada realizowanie poniższych działań podczas całego okresu pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1. Wprowadzanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej tylko w wyjątkowych sytuacjach, zwłaszcza gdy są starsze niż 10 lat, i wymaga tego ich dobro.
2. Realizacja programów usamodzielnienia młodzieży osiągnącej pełnoletność w pieczy zastępczej.
3. Kierowanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych, umożliwiając im trwałe osadzenie w rodzinach.
4. Współpraca z sądami rodzinnymi w zakresie oceny możliwości powrotu dzieci do rodzin biologicznych.
5. Koordynacja z ośrodkami pomocy społecznej w celu wspierania rodzin biologicznych w powrocie dzieci, m.in. przez terapię, leczenie uzależnień, mediacje czy aktywizację zawodową.
6. Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży w pieczy instytucjonalnej najlepszych warunków emocjonalnych, zdrowotnych, społecznych, bytowych i duchowych.
7. Składanie do sądów wniosków o zbadanie możliwości powrotu dzieci do rodzin biologicznych lub umieszczenia w rodzinach adopcyjnych.

VIII ADRESACI, REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku jest organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz koordynatorem Programu, zgodnie z art. 241 ust. 2 i 76 ust. 1 i 2 Ustawy.

Działania przewidziane w niniejszym Programie zostały zaprojektowane tak, aby wpłynąć pozytywnie na sytuację następujących grup interesariuszy:

- rodzinna piecza zastępcza i dzieci w niej przebywające,
- usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej oraz opiekunowie procesu usamodzielnienia,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- kadra realizująca zadania pieczy zastępczej.

Aby osiągnąć wyznaczone w Programie cele, PCPR w Lipsku będzie współpracował z:

- organami administracji samorządowej,
- ośrodkami pomocy społecznej i innymi jednostkami organizacyjnymi systemu pomocy społecznej,
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- placówkami systemu oświaty, w szczególności ze szkołami, przedszkolami i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- właściwymi sądami rodzinnymi,
- zespołami kuratorskiej służby sądowej,
- ośrodkami adopcyjnymi,
- policją,
- placówkami służby zdrowia,
- organizacjami pozarządowymi,
- wolontariuszami,
- środkami masowego przekazu.

IX MONITOROWANIE I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU

Monitorowanie realizacji niniejszego Programu odbywać się będzie corocznie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z osiągniętych wskaźników. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Ewaluacja będzie miała na celu podsumowanie Programu i sformułowanie rekomendacji dla Programu na lata 2028-2030.

X LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Zgodnie z art. 180 pkt 1 Ustawy, w trzyletnim Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej należy określić coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych. Dotyczy to przekształcenia rodziny zastępczej niezawodowej w rodzinę zastępczą zawodową i podpisania umowy.

Zgodnie z przepisami Ustawy, celem ustalenia limitu rodzin zastępczych zawodowych nie jest wskazanie wszystkich rodzin zastępczych zawodowych w danym roku, ale tylko tych rodzin zastępczych zawodowych, które powstaną na skutek zawarcia umowy z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki wskazane w art. 54 ust. 1 i 2 Ustawy.

W poniższej tabeli zaprezentowano limit zawodowych rodzin na lata 2025-2027.

Tabela 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych oraz limit rodzinnych domów dziecka na lata 2025-2027

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych
2025	0
2026	1
2027	0

XI ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Prognozuje się, że wdrożenie przyjętych w niniejszym Programie celów przyczyni się do zaistnienia trwałych zmian społecznych w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców, rodzin oraz instytucji odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i zapewnienie pieczy zastępczej, a to poprzez:

- Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych i niezawodowych do końca 2027 roku.
- Wzrost liczby wychowanków usamodzielnionych przy wsparciu Indywidualnych Programów Usamodzielnienia.
- Zwiększenie liczby dzieci z rodzin zastępczych korzystających z regularnych konsultacji psychologicznych.
- Zorganizowanie kampanii promujących rodzinne formy pieczy zastępczej w każdej gminie powiatu.

Te rezultaty powinny być systematycznie monitorowane, aby ocenić skuteczność wdrażania programu oraz jego wpływ na sytuację dzieci i rodzin w pieczy zastępczej

XII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- Budżet Powiatu Lipskiego;
- Budżetu Państwa (MRPiPS, wojewody);
- Środki zewnętrzne pozyskane w ramach konkursów;
- Środki pozyskane z UE.

SPIS TABEL

Tabela 1 Rodziny zastępcze	11
Tabela 2 Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej / rodzinnego domu dziecka w latach 2021 – 2023	11
Tabela 3 Szkolenia dla rodzin zastępczych / rodzinnych domów dziecka w latach 2021 – 2023	12
Tabela 4 Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023	13
Tabela 5 Przypływ i odpływ dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022 i 2023	14
Tabela 6 Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie w 2022-2023	15
Tabela 7 Dane na temat wychowanków usamodzielniających się w latach 2021-2023	17
Tabela 8 Asystenci rodziny	18
Tabela 9 Limit zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2021-2024	19
Tabela 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych oraz limit rodzinnych domów dziecka na lata 2025-2027	54

Artur Łukasz
Dygas

Elektronicznie podpisany
przez Artur Łukasz Dygas
Data: 2025.03.03 10:35:26
+01'00'